

INTEGRAAL VEILIGHEIDSPLAN

juni 2020

Inhoud

Inleiding	3
Hoofdstuk 1 Algemeen	4
1.1 Uitgangspunten	4
1.2 Wettelijk kader	4
1.3 Preventiemedewerker	5
1.4 Inventarisatie en evaluatie van risico's	5
1.5 Communicatie	5
Hoofdstuk 2 Fysieke veiligheid	7
Aandachtspunten Veiligheid en Gezondheid.....	7
2.1 Speeltoestellen	7
2.2 Brandveiligheid.....	7
2.3 BHV.....	7
2.4 Veiligheid schoolgebouw.....	8
2.5 Logboeken	8
2.6 Ongevallenregistratie	8
2.7 Melding van ongevallen bij de Inspectie SZW	8
Hoofdstuk 3 Sociale veiligheid	10
3.1 Preventief beleid	10
3.2 Curatief beleid	11
3.3 Pesten.....	11
3.4 Internetgebruik en Sociale Media	12
3.5 Medicijnverstrekking en medisch handelen.....	14
3.6 Klachtenregeling.....	14
3.7 Registratie en melding van incidenten	16
3.8 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	16
Hoofdstuk 4 Regels, afspraken en protocollen op schoolniveau	18
Bijlage 1: Format voor het ontwikkelen van een sociale kaart	34
Bijlage 2: Gedragscodes	35
1. Gedragscode 'voorkomen ongewenst seksueel gedrag'	35
2. Gedragscode voorkomen pesten.....	36
3. Gedragscode voorkomen discriminatie	37
Bijlage 3: Protocol ernstige incidenten bij ongewenst gedrag en procedures registratie en melding.	38
1. Protocol in geval van ongewenst gedrag	38

2. Opvangprocedure bij ernstige incidenten	38
3. Procedure voor registratie en melding van incidenten	39
Bijlage 4: Stappen in de “Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling”	43
Bijlage 5: Incidentregistratieformulier voor intern gebruik ten behoeve van de schriftelijke interne registratie van incidenten m.b.t. ongewenst gedrag.....	45
Bijlage 6: Voorbeeld ongevallenregistratieformulier.....	0
Bijlage 7: Format plan van aanpak.....	0

Inleiding

Dit beleidsplan is van toepassing op alle scholen van "Stichting Ambion".

Het is een integraal beleidsplan voor fysieke en sociale veiligheid. Dit wil zeggen dat het beleidsplan zich richt op de fysieke veiligheid en gezondheid van leerlingen en personeel, alsmede alle vormen van agressie, geweld, seksuele intimidatie, discriminatie en pesten, die binnen of in de directe omgeving van de school kunnen voorkomen. Hieronder worden ook verstaan de in toenemende mate voorkomende digitale vormen van pesten en agressie (via e-mail, SMS en dergelijke).

Het veiligheidsbeleid is integraal onderdeel van het arbobeleid en het totale schoolbeleid. Het opstellen en uitvoeren van dit beleid gebeurt planmatig en is gebaseerd op de arbobeleidscyclus Willen, Weten, Wegen, Werken en Waken, zoals beschreven in het Arbobeleidsplan.

Dit beleidsplan bevat onder andere:

- een beschrijving van de organisatie rondom de fysieke veiligheid
- een beschrijving van preventief en curatief beleid met betrekking tot de sociale veiligheid
- formats en (voorbeeld)protocollen (deze zijn als bijlage bijgevoegd)
- links naar onderliggende documenten en wetsartikelen
- klachtenprocedure

Hoofdstuk 1 Algemeen

1.1 Uitgangspunten

Wij streven naar een leef- en leerklimaat op onze scholen waarin personeel en leerlingen zich veilig voelen. Bestuur en scholen werken samen aan een veilige en gezonde school, zowel op fysiek als op sociaal gebied.

Op het gebied van de fysieke veiligheid worden regelmatig controles uitgevoerd, en wordt het nodige onderhoud gepleegd. Waar mogelijk worden zaken gezamenlijk op bovenschools niveau geregeld.

Een positieve sociale binding met de school vormt een belangrijke voorwaarde voor een zo optimaal mogelijk werkklimaat voor het personeel en leerklimaat voor de leerlingen. In een open schoolklimaat, waarbij respect is voor elkaar, heeft de problematiek omtrent ongewenst gedrag nauwelijks kans.

Ons sociaal veiligheidsbeleid heeft als doel alle vormen van agressie, geweld, seksuele intimidatie, discriminatie en pesten binnen of in de directe omgeving van de school te voorkomen en daar waar zich incidenten voordoen adequate maatregelen te treffen om verdere escalatie te voorkomen.

Bestuur, schoolleiding en personeel zijn samen verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid met betrekking tot fysieke en sociale veiligheid.

1.2 Wettelijk kader

Scholen zijn wettelijk verplicht een veilige omgeving te bieden voor iedereen binnen de school: leerkrachten, leerlingen, onderwijsondersteunend personeel, en derden. De schoolveiligheid ligt in een aantal wetten verankerd. Zo bieden de Arbowet en de Kwaliteitswet kaders voor een goed veiligheidsbeleid. Verder zijn in de CAO-PO afspraken vastgelegd over de veiligheid.

Eens in de 4 jaar moet een Risico-inventarisatie en –Evaluatie uitgevoerd worden en eens in de 2 jaar een welzijnsonderzoek onder het personeel ([Arbocatalogus PO](#)). De RI&E betreft een inventarisatie van alle mogelijke risico's op het gebied van Veiligheid, Gezondheid en Welzijn. Deze verplichting geldt wettelijk gezien alleen de werknemers, maar in de branche-RI&E voor het Primair Onderwijs, de Arbomeester, is ook een 'kind-deel' opgenomen dat desgewenst ook uitgevoerd kan worden.

Seksuele intimidatie wordt samen met agressie, geweld, werkdruk, discriminatie en pesten gerekend tot de zogenaamde psychosociale arbeidsbelasting (PSA). De [Arbowet \(art.3 lid 2\)](#) schrijft voor dat het bevoegd gezag een PSA-beleid moet voeren om seksuele intimidatie, agressie, geweld, werkdruk, discriminatie en pesten te voorkomen of te beperken. Via de risico-inventarisatie en –evaluatie moet beoordeeld worden óf en in welke mate deze zaken zich voordoen in de school. Vervolgens moeten knelpunten aangepakt worden door concrete maatregelen in het plan van aanpak. Via voorlichting moet aan medewerkers duidelijk gemaakt worden dat dergelijk ongewenst gedrag niet geaccepteerd wordt, en welke maatregelen er zijn of worden genomen. De Inspectie van SZW houdt toezicht op de naleving van deze voorschriften.

Alle scholen voor het primair onderwijs zijn wettelijk verplicht om over een veiligheidsplan te beschikken (CAO Statuut Sociaal Beleid). De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht. Daarbij hanteert de Inspectie het criterium dat scholen veilig zijn "indien de psychische en fysieke veiligheid van leerlingen en personeel niet door handelingen van andere mensen wordt aangetast".

In de Wet op de Kwaliteitszorg ([zie WPO art. 14](#)) wordt bepaald dat het bevoegd gezag een regeling moet treffen voor de behandeling van klachten. Scholen zijn verplicht om het beleid met betrekking tot de veiligheid in hun schoolgids op te nemen.

De Wet bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs/Meld- en aangifteplicht (1999) ([zie WPO, art. 4a](#)) beschrijft de "Verplichting tot overleg en aangifte inzake

zedenmisdriften". Personeelsleden zijn verplicht een (mogelijk) zedenmisdrif te melden bij het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag treedt in overleg met de vertrouwensinspecteur en doet – indien er sprake is van een redelijk vermoeden – aangifte bij politie/ justitie.

Sinds 1 juli 2013 is het voor de onderwijssector verplicht om een "meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling" op te stellen ([WPO, art.4b](#)). Deze meldcode is niet hetzelfde als de bovengenoemde meld- en aangifteplicht.

1.3 Preventiemedewerker

Op elke school heeft één van de personeelsleden de taak van preventiemedewerker. Op een school met minder dan 25 werknemers mag dit de directeur zelf zijn. Soms worden de preventietaken verdeeld over meerdere personen (bijvoorbeeld de conciërge en de directeur).

De wettelijke taken van de preventiemedewerker zijn:

- medewerking verlenen aan de uitvoering van de RI&E (het inventariseren van risico's en opstellen van een plan van aanpak)
- medewerking verlenen aan de uitvoering van het plan van aanpak (maatregelen om de risico's weg te nemen of te verkleinen)
- overleg voeren met de MR

Op de scholen van Stichting Ambion is de preventiemedewerker aanspreekpunt voor collega's op het gebied van Arbo-zaken. Afgesproken is dat ook de veiligheid, gezondheid en het welzijn van de leerlingen meegenomen worden in het arbobeleid en de uitvoering daarvan. Op bestuursniveau is de Adviseur Arbo & Verzuim het aanspreekpunt voor de preventiemedewerkers.

1.4 Inventarisatie en evaluatie van risico's

Om beleid te kunnen voeren op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn van personeel én leerlingen is het van belang goed zicht te hebben op de aanwezige risico's. Deze risico's worden onder andere eens in de 4 jaar geïnventariseerd door middel van de Arbomeester, de branche RI&E voor het PO: de risico-inventarisatie en -evaluatie. De preventiemedewerker coördineert deze RI&E.

Om de 2 jaar wordt er een welzijnsonderzoek onder het personeel gehouden. Eens in de 4 jaar wordt hiervoor de Quicksan van de Arbomeester gebruikt en dan als onderdeel van de RI&E uitgevoerd. Verder wordt een keer in de twee jaar onder het personeel een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd met behulp van het tevredenheidsonderzoek uit Vensters PO.

Onder leerlingen en ouders wordt eveneens eenmaal in de 2 jaar een tevredenheidsonderzoek gehouden met behulp van het tevredenheidsonderzoek uit Vensters PO.

Vanuit de inventarisaties en onderzoeken wordt een plan van aanpak geformuleerd, waarin concreet beschreven is hoe, door wie en wanneer de geconstateerde risico's opgelost of ingeperkt worden. Dit plan van aanpak behelst risico's die zowel de fysieke als de sociale veiligheid betreffen. Het plan wordt minimaal eens per jaar geëvalueerd. Er wordt verslag uitgebracht aan team en MR. De preventiemedewerker bewaakt dit.

Welzijn en veiligheid van personeel en kinderen is een vast onderdeel op de agenda van de gesprekken tussen de directeur van de school en de Voorzitter van het College van Bestuur.

1.5 Communicatie

In geval van calamiteiten loopt de communicatie met media en derden altijd via de Voorzitter van het College van Bestuur.

De interne communicatie loopt via de gebruikelijke kanalen. De afspraken hierover kunnen per school verschillen. Alle personeelsleden van Ambion zijn in ieder geval bereikbaar op hun werk-e-mailadres.

Hoofdstuk 2 Fysieke veiligheid

Aandachtspunten Veiligheid en Gezondheid

Een aantal onderwerpen op het gebied van fysieke veiligheid en gezondheid komen binnen de school regelmatig aan de orde. Deze betreffen zowel het personeel als de leerlingen. Er worden regelmatig controles uitgevoerd. Voor een aantal zaken worden inspecties door deskundigen uitgevoerd. In veel gevallen is dit bovenschools geregeld. Alle onderhoudscontracten worden voor Ambion beheerd door 'Lindhorst huisvestingsadviseurs'. Lindhorst is op dit gebied het aanspreekpunt voor de scholen.

2.1 Speeltoestellen

Voor de speeltoestellen op het schoolplein is in principe de school als beheerder verantwoordelijk, ook als het plein fungeert als openbaar speelterrein.

De speeltoestellen vallen onder het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen. Hierin staan de eisen beschreven waaraan speeltoestellen moeten voldoen. Om de veiligheid te kunnen waarborgen worden de toestellen jaarlijks geïnspecteerd door een deskundig bedrijf. Voor de scholen binnen de gemeente Heerenveen is dit ABOS. Zij liften voor deze jaarlijkse inspectie mee met de gemeente. De rapportages worden door ABOS in pdf per mail naar de scholen gestuurd. Binnen 3 maanden na ontvangst van de rapportages dienen de hierin genoemde noodzakelijke acties uitgevoerd te zijn. Voor de scholen binnen de gemeente Fryske Marren worden de jaarlijkse inspecties uitgevoerd door Veilig Spelen.

De scholen blijven verantwoordelijk voor reparaties en onderhoud en voor de dagelijkse 'visuele inspectie'.

In de logboeken worden de controles, reparaties en eventuele ongevallen bijgehouden. De preventiemedewerker ziet hierop toe.

2.2 Brandveiligheid

Scholen moeten voldoen aan de "Omgevingsvergunning brandveilig gebruik gebouwen". Om deze te verkrijgen en te houden moet het gebouw voldoen aan de eisen van brandveiligheid. Ook houdt de school zich aan de gebruiksvoorwaarden. De scholen van Ambion hebben deze gebruiksvergunning en zijn voorzien van de nodige ontruimingsinstallaties, noodverlichting en vluchtwegaanduidingen. De gemeente handhaaft in deze en voert hiertoe tweejaarlijks een controle uit. Er wordt o.a. gecontroleerd op de volgende punten:

- Onderhoud van de brandmeld- en ontruimingsinstallatie (BMI)
- Aanduiding en vrijhouden van nooduitgangen en vluchtwegen
- Keuring van blusmiddelen
- Gebruik ketelruimten
- Bevindingen van de laatste inspectie van de stookinstallaties

Ontruimingsinstallaties en brandblusapparatuur worden jaarlijks gekeurd. Dit is bovenschools geregeld middels een contract. Zie de '[uitgangspunten onderhoudscontract](#)'. De maandelijkse toetsing van de brandmeld- en ontruimingsinstallaties op de scholen wordt uitgevoerd door MEBA. De preventiemedewerker houdt in de gaten of de keuringen en controles uitgevoerd worden.

2.3 BHV

Elke school heeft een BHV-organisatie. Tweejaarlijks krijgen alle BHV-ers een herhalingscursus en wordt er een opleiding voor nieuwe BHV-ers georganiseerd. Deze opleidingen worden gevolgd bij G4S in Heerenveen.

Er staat niet meer in de wet hoeveel BHV-ers er per school moeten zijn. In het algemeen kan de oude norm: 1 BHV-er op 50 aanwezigen gehanteerd worden, maar dit is mede afhankelijk van de risico's (schoolbevolking, gebouw, omgeving). Er wordt daarbij ook nagegaan of de BHV-bezetting

voor alle dagen van de week voldoende is. De minimale eis is, dat er op ieder moment 1 BHV-er aanwezig is.

Meteen in het begin van het schooljaar wordt de BHV-organisatie doorgesproken: moeten er nieuwe BHV-ers opgeleid worden, is de taakverdeling beschreven, is het ontruimingsplan aangepast. Minimaal eens per jaar vindt een ontruimingsoefening plaats. De evaluatie wordt vastgelegd in een logboek.

Ouders worden op de hoogte gesteld van afspraken rondom ontruiming, bijvoorbeeld: waar de verzamelplaats is, het ophalen en afmelden van de kinderen in geval van een calamiteit, etc. Een verslagje van een ontruimingsoefening wordt ter informatie naar de MR gestuurd en (bijvoorbeeld middels de nieuwsbrief) naar de ouders.

2.4 Veiligheid schoolgebouw

Uitgangspunt is steeds: het gebouw moet veilig zijn voor alle aanwezigen. In het gebouw worden daarom regelmatig veiligheidscontroles uitgevoerd. Voor alle elektriciteits- en warmte-installaties is een [onderhoudscontract](#) afgesloten.

De school zelf moet ook de nodige controles uitvoeren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de controles van gereedschappen voor handvaardigheid, snoeren en contactdozen, ladders, e.d. Ook wordt er gecontroleerd op: onderhoud, veiligheidsglas, gevaarlijk uitstekende delen, gladde vloeren, gevaarlijke stoffen, etc.

De preventiemedewerker voert minimaal jaarlijks, maar zo vaak als nodig is de controles uit (bijvoorbeeld met behulp van de inventarisatielijsten uit de Arbomeester) en maakt een update van het plan van aanpak.

2.5 Logboeken

Zoals hierboven beschreven worden er op diverse gebieden door diverse instanties en bedrijven controles uitgevoerd. Al deze controles en de hieruit voortvloeiende werkzaamheden moeten bijgehouden worden in logboeken. Deze logboeken moeten op een centrale, voor ieder bekende en bereikbare plaats aanwezig zijn.

Er zijn logboeken voor:

- speeltoestellen
- brandmeld- en ontruimingsinstallaties
- noodverlichting
- brandblusmiddelen
- elektrische installaties

2.6 Ongevallenregistratie

Per school wordt een ongevallenregistratie bijgehouden. De preventiemedewerker registreert de ongevallen met behulp van een ongevallenregistratieformulier. Het formulier moet binnen 24 uur na het ongeval samen met het betrokken personeelslid worden ingevuld. Elk kwartaal bespreekt de preventiemedewerker het register met de schoolleiding.

In het register worden ongevallen opgenomen die lichamelijk letsel en/of (ziekte)verzuim tot gevolg hebben. Ook als er sprake is van letsel zonder verzuim, wordt het ongeval in principe vastgelegd. Uit de geregistreerde informatie blijkt of er gevaarlijke situaties zijn of kunnen ontstaan. Het register moet onderdeel uitmaken van de RI&E en kan belangrijke informatie opleveren voor het plan van aanpak.

Een voorbeeld van een ongevallenregistratieformulier is opgenomen in bijlage 7.

2.7 Melding van ongevallen bij de Inspectie SZW

Conform [artikel 9, lid 1 van de Arbowet](#) meldt de werkgever alle arbeidsongevallen die leiden tot de dood, een vermoeden van blijvend letsel of een ziekenhuisopname direct aan de Inspectie SZW. Een ongeval moet zo snel mogelijk telefonisch gemeld worden – ook in het weekend – (tel.nr. 0800 – 5151) en kan vervolgens schriftelijk bevestigd worden via een [digitaal formulier](#) op de site van de Inspectie SZW. De schoolleiding of preventiemedewerker dient een dergelijk ongeval ook te melden bij het Servicebureau.

Ongevallen van leerlingen hoeven niet gemeld te worden bij de Inspectie SZW.

Hoofdstuk 3 Sociale veiligheid

3.1 Preventief beleid

Het bevoegd gezag van "Stichting Ambion" voert, samen met de scholen, een actief beleid om problemen op het gebied van agressie, geweld, seksuele intimidatie, (digitaal) pesten en discriminatie te voorkomen. De praktische uitvoering van dit beleid ligt voornamelijk bij de scholen. De volgende punten zijn hierbij van belang:

Het bevorderen van een open, sociaal klimaat op de school:

- Er zijn duidelijke omgangsvormen en gedragscodes, zowel voor leerlingen als personeel
- Er worden samen met de leerlingen schoolregels opgesteld
- Er wordt een pestprotocol gehanteerd
- Er zijn duidelijke afspraken over internet-gebruik, zowel voor leerlingen als personeel
- Consequent optreden (complimenten, berispen, sancties)
- Goed voorbeeldgedrag van personeel
- Positieve pedagogische benadering.

De mogelijke risico's worden onderzocht:

- M.b.v. de risico-inventarisatie en –evaluatie (Arbomeester) (zie 1.4). In de Arbomeester zijn diverse inventarisatielijsten opgenomen, waaronder de lijst "agressie & geweld". Knelpunten kunnen er zijn op het gebied van:
  - o schoolklimaat
  - o schoolbeleid
  - o schoolgebouw
  - o schoolomgeving
- In de vragenlijst van de "Quickscan Personeel" in de Arbomeester zijn een aantal vragen opgenomen over agressie, geweld, seksuele intimidatie, pesten en discriminatie. Deze quickscan is een anoniem onderzoek onder alle personeelsleden (zie 1.4).
- De sociale veiligheid is een onderdeel van de tevredenheidsonderzoeken onder leerlingen en ouders (zie 1.4).
- Voor de leerlingen wordt ook gebruik gemaakt van het programma 'Zien'. Dit is een vragenlijst betreffende de sociaal-emotionele beleving en is gekoppeld aan ParnasSys. Dit onderzoek wordt jaarlijks uitgevoerd onder alle leerlingen. Voor de groepen 1 t/m 4 wordt dit ingevuld door de leerkracht en vanaf groep 5 wordt dit zowel door de leerkracht als door de leerlingen gedaan. Het programma geeft vervolgens suggesties voor verbetering.

Indien nodig wordt er een verdiepend onderzoek uitgevoerd.

Aan de hand van de inventarisatie wordt er een plan van aanpak opgesteld. Maatregelen kunnen zijn:

- voorlichting, bespreekbaar maken
- bouwkundige en/of technische verbeteringen
- verbeteringen schoolomgeving, aanpak onveilige situaties
- verbetering pedagogisch schoolklimaat
- scholing
- procedures vaststellen of aanpassen

Er zijn goede contacten met externe instanties:

- er is een sociale kaart met relevante adressen en telefoonnummers (zie format in bijlage 1)
- er zijn afspraken met externe instanties, zoals politie, bureau jeugdzorg, GGD

Gedragscodes "voorkomen ongewenst seksueel gedrag", "voorkomen pesten" en "voorkomen discriminatie" zijn opgenomen in bijlage 2. Zie verder het document "[Omgaan met elkaar](#)".

3.2 Curatief beleid

Het curatief beleid heeft betrekking op leerlingen en personeel in situaties, waarbij er daadwerkelijk sprake is van ongewenst gedrag.

Bij incidenten moet adequaat gehandeld worden. Het handelen is er in de eerste plaats op gericht om escalatie te voorkomen en schadelijke gevolgen zoveel mogelijk te beperken. Daarbij zijn de volgende punten van belang:

- vroegtijdige signalering van problemen
- snelheid van handelen
- zorgvuldige analyse van de eventuele achterliggende problematiek
- goede opvang en begeleiding slachtoffer (en dader)
- een goede klachtenregeling
- een goede afstemming en communicatie met, en doorverwijzing naar hulpverlening
- goede samenwerking met externe instanties en gemeente

In de eerdergenoemde gedragscodes (bijlage 2) zijn zowel preventieve als curatieve maatregelen beschreven.

Verder zijn de volgende protocollen opgesteld:

- protocollen voor opvang van medewerkers en leerlingen bij ernstige incidenten (bijlage 3)
- protocol voor melding van agressie, geweld of seksuele intimidatie (bijlage 3).

De procedure voor schorsing en verwijdering van leerlingen is [hier](#) te vinden.

Schorsing van een medewerker vindt plaats conform de op dat moment geldende CAO PO/ Rechtspositiebesluit WPO/WEC.

In geval van ernstige incidenten wordt ad hoc een school-crisisteam samengesteld. Het bevoegd gezag biedt afdoende begeleiding aan medewerkers, leerlingen en ouders die geconfronteerd zijn met agressie, geweld of seksuele intimidatie. Als een incident leidt tot ziekteverzuim wordt gehandeld conform het algemeen geldende ziekteverzuimbeleid van "Stichting Ambion", verwoord in het [Ziekteverzuimbeleidsplan](#).

In geval van incidenten worden de contacten met de media en derden onderhouden door de voorzitter van het College van Bestuur of de voorzitter van de Raad van Toezicht.

Crisissituaties hoeven niet altijd te maken te hebben met ongewenst gedrag. Denk bijvoorbeeld aan het overlijden van een medewerker, leerling of ouder. Ook dan moet er snel gehandeld worden. Als er van tevoren afspraken zijn gemaakt over te volgen procedures wordt dat vergemakkelijkt. Een "draaiboek bij overlijden" is [hier](#) te vinden.

3.3 Pesten

Vanuit de verantwoordelijkheid voor het welzijn van leerlingen en vanuit de wettelijke verplichting voor de zorgplicht sociale veiligheid op school ([WPO, art.4c](#)), voert Ambion een actief beleid tegen pesten. Volgens dit wetsartikel moet elke school een persoon aanwijzen die fungeert als aanspreekpunt op het gebied van pesten en coördinator voor het beleid tegen pesten. De naam van deze persoon is te vinden in de schoolgids van de school.

De scholen hanteren de 'gedragscode voorkomen pesten' (zie bijlage 2). Daarnaast maken alle scholen van Ambion gebruik van ZIEN (zie 3.1), waaruit een lijst sociale veiligheid wordt gemaakt. Deze bestaat uit de thema's welbevinden, pestbeleving en veiligheidsbeleving. Deze gegevens worden met de inspectie gedeeld. Als de uitkomsten laten zien dat ingrijpen nodig is wordt een plan van aanpak geschreven. De basis is een goed werkend systeem van goed en respectvol met elkaar omgaan en corrigerend vermogen als het mis gaat. Dit op een manier die duidelijk is voor medewerkers, ouders en vooral de leerlingen. Scholen hebben de vrijheid om een methode te kiezen om extra in te zetten als ze dit nodig vinden op grond van de uitkomsten van ZIEN. De sociale veiligheid wordt bovendien onderzocht in het leerling-tevredenheidonderzoek van Vensters PO (zie 1.4).

3.4 Internetgebruik en Sociale Media

M.b.t. internetgebruik en Sociale Media hanteert Ambion het reglement van 'Yoursafetynet'.

Reglement gebruik sociale media Stichting Ambion

Sociale media zijn niet meer weg te denken uit de moderne samenleving. Ook in het leven van leerlingen en ouders of voogden spelen sociale media een belangrijke rol. Het gebruiken van sociale media is niet alleen leuk en interessant, maar kan het onderwijs ook beter en leuker maken. Aan sociale media kleven echter ook wat nadelen, denk aan pesten of het ongevraagd delen van foto's.

Dit reglement legt uit wat volgens Stichting Ambion een goede manier is om sociale media te gebruiken. Tevens geeft dit reglement regels voor het gebruik van sociale media binnen de school. De regels zijn van toepassing op alle leerlingen en ouders of verzorgers. Uiteraard zijn deze regels ook goede richtlijnen voor het gebruik van sociale media buiten de school.

3.4.1. Wat zijn sociale media?

Stichting Ambion hanteert de volgende definitie van sociale media: de verzamelnaam voor alle mogelijkheden van het internet, waarmee gecommuniceerd en informatie gedeeld kan worden. Als voorbeelden noemen we hier: Twitter, Facebook, LinkedIn, Slideshare, YouTube, WhatsApp, Snapchat, Instagram, Life etc. Naast de genoemde voorbeelden zijn er natuurlijk veel meer sociale media. Kenmerken van deze media (kunnen) zijn:

- De informatie die je plaatst (bijvoorbeeld: tekst, foto's of video's) verspreidt zich razendsnel en kan wereldwijd gezien worden.
- De informatie is niet of nauwelijks meer van het internet te verwijderen en kan gemakkelijk opgeslagen worden door anderen.
- Je kunt chatten, discussiëren, informatie en nieuws verspreiden, maar ook kennis opdoen en delen.

3.4.2. Regels bij gebruik sociale media

- Leerlingen en ouders of verzorgers moeten zich ervan bewust zijn dat op sociale media gepubliceerde teksten en uitlatingen voor onbepaalde tijd openbaar zullen zijn en kunnen blijven, ook als het bericht al is verwijderd. Let dus erg goed op voordat je een bericht plaatst.
- Als fatsoensnormen worden overschreden (bijvoorbeeld: mensen pesten, kwetsen, stalken, bedreigen, zwartmaken, grof taalgebruik, laster, beledigingen of anderszins beschadigen of bij het plaatsen van vulgair of obscene materiaal etc.) neemt Stichting Ambion passende maatregelen.
- Iedereen is zelf verantwoordelijk voor wat hij/zij zelf plaatst op sociale media en kan hierop aangesproken worden. Niet alleen het plaatsen van materiaal, maar ook het doorsturen (*forwarden*) en herplaatsen (waaronder re-tweeten) zijn handelingen waarop je aangesproken kunt worden.
- Foto-, film- en geluidsopnamen van school gerelateerde situaties mogen niet zomaar op sociale media geplaatst worden. Dit mag alleen als degene die opgenomen zijn hier uitdrukkelijk toestemming voor hebben gegeven en er niet door geschaad worden. In bepaalde gevallen kan de schoolleiding toestemming geven voor het plaatsen op sociale media.
- Leerlingen dienen nooit vertrouwelijke informatie te delen via sociale media, denk hierbij aan persoonsgegevens van leerlingen, collega's of medewerkers, financiële bedrijfsinformatie of intellectuele rechten van Stichting Ambion.
- Bij het gebruik van sociale media dient er ook rekening gehouden te worden met de reputatie van Stichting Ambion en iedereen die daarbij betrokken is zoals docenten, onderwijsondersteunend personeel, leerlingen, ouders en verzorgers.

3.4.3. Gebruik van sociale media op school

- Leerlingen mogen tijdens de lessen alleen actief zijn op sociale media als hiervoor door de schoolleiding, leraren en/of onderwijsondersteunend personeel toestemming is gegeven.
- Buiten de les, zoals tijdens de pauze of een tussenuur, mag vrij gebruik gemaakt worden van sociale media, maar niet als:
- het gebruik door de schoolleiding, leraren en/of onderwijsondersteunend personeel is verboden (bijvoorbeeld bij nablijven);
- het gebruik van sociale media andere leerlingen stoort (bijvoorbeeld indien je actief mee moet doen met een activiteit);
- het gebruik buiten de les herhaaldelijk problemen oplevert binnen de les, hierover worden dan afspraken gemaakt met de schoolleiding, leraren en/of onderwijsondersteunend personeel.

3.4.4. Sancties, gevolgen en pestprotocol

- Het pestprotocol van Stichting Ambion is ook van toepassing bij pesten via sociale media.
- Leerlingen die in strijd met deze regels handelen, zullen daarop worden aangesproken. Alle correspondentie over dit onderwerp wordt opgenomen in het leerlingendossier. Uiteraard krijgt de wettelijk vertegenwoordig(s) van de leerling hier bericht van.
- Als berichten, of andere uitlatingen van leerlingen mogelijk een strafrechtelijke overtreding inhoudt, dan zal aangifte bij de politie worden gedaan.
- Als door het gebruik van het internet of de sociale mediaschade voor de Stichting Ambion ontstaat, zal de betrokkene (of zijn of haar ouders bij minderjarigen) aansprakelijk worden gesteld.
- Indien een leerling door het gebruik van het internet of de sociale mediaschade toebrengt aan een medeleerling, zal Stichting Ambion op verzoek eventuele informatie verschaffen omtrent het gebruik van internet en sociale media binnen de school, zodat de schade verhaald kan worden.
- Afhankelijk van de ernst van de uitlatingen, gedragingen en gevolgen worden naar leerlingen toe maatregelen genomen welke kunnen variëren van waarschuwing en schorsing tot verwijdering van school. Zie hiervoor het schoolbeleid, waarin een hoofdstuk is gewijd aan strafmaatregelen.

3.4.5. Bij twijfel

Indien leerling twijfelt over het plaatsen van een bericht, dan dient de leerling het bericht niet te plaatsen of dit vooraf te overleggen.

3.4.6. Meldingen

Ongewenst gebruik van sociale media, zoals pesten, door leerlingen, ouders of verzorgers kan vertrouwelijk worden gemeld bij de vertrouwenspersoon of de mentor van de leerling.

3.4.7. Controle

Stichting Ambion mag het sociale media gebruik controleren, mits de betrokkene voorafgaand aan de controle hierover is geïnformeerd. Controle is enkel toegestaan in het kader van de volgende doeleinden: begeleiding of individuele beoordeling, systeem- en netwerkbeveiliging, bescherming van bedrijfsgeheimen, voorkomen van negatieve publiciteit, tegengaan van seksuele intimidatie, naleving van afspraken over verboden gebruik, kosten- en capaciteitsbesparing.

3.4.8. Contact

Bij vragen kan contact opgenomen worden met de Functionaris Gegevensbescherming of Veiligheidsfunctionaris Ferenc Jacobs, privacy@ambion.nl.

3.5 Medicijnverstrekking en medisch handelen

Inleiding

Soms zal een school gevraagd worden om door het personeel medische handelingen te laten verrichten. Met de invoering van Passend Onderwijs kunnen scholen hier steeds meer mee te maken krijgen.

Het is van belang om goede afspraken te maken over de voorwaarden waaronder dit mag gebeuren. Het bestuur van "Stichting Ambion" geeft de scholen toestemming zo nodig medische handelingen te verrichten of medicijnen te verstrekken, mits men zich daarbij strikt aan de afspraken en protocollen houdt. Voor het individuele personeelslid geldt dat hij/zij mag weigeren handelingen (al dan niet vallend onder de wet BIG) uit te voeren waarvoor hij/zij zich niet bekwaam acht. Dit is conform het arbeidsrecht.

In het algemeen geldt: wees heel terughoudend met het uitvoeren van medische handelingen en het verstrekken van medicijnen. Zelfs het geven van een aspirientje kan gevolgen hebben. "Stichting Ambion" heeft ervoor gekozen [het modelprotocol van de PO-raad](#) te hanteren. Scholen dienen zich hieraan te houden.

Bevoegdheid

Over het algemeen kan men een drietal verschillende situaties onderscheiden, als het gaat over medische handelingen:

- een kind wordt ziek op school;
- ouders/verzorgers vragen om het verstrekken van medicijnen aan de leerling op school;
- ten behoeve van een leerling zijn medische handelingen nodig in het kader van de wet-BIG (Beroepen Individuele Gezondheidszorg). Denk aan sondevoeding, het toedienen van een injectie of het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje.

Voor dit laatste punt geldt dat personeelsleden bevoegd zijn om dergelijke medische handelingen te verrichten als zij hiertoe bekwaam worden geacht door een zelfstandig bevoegde arts. Deze arts moet dan ook het personeelslid hebben geïnstrueerd. [Artikel 35 Wet BIG](#) geeft hiertoe de mogelijkheid. Het is van belang om van de arts een schriftelijk ondertekende bekwaamheidsverklaring en een ingevulde instructie te vragen.

Behalve deze bekwaamheidsverklaring moet er schriftelijk toestemming zijn van de ouders. Een formulier hiervoor is als bijlage aan het modelprotocol toegevoegd.

Aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid

Voor werkzaamheden die in het kader van een dienstbetrekking worden verricht heeft [artikel 6:170 Burgerlijk Wetboek](#) een speciale aansprakelijkheidsregeling vastgelegd. De werkgever is aansprakelijk voor schade, aangericht door een fout van een ondergeschikte. De werknemer kan zelf civielrechtelijk aansprakelijk worden gesteld, maar kan dus die aansprakelijkheid doorschuiven naar de werkgever.

Hooguit kan de werknemer strafrechtelijk aansprakelijk zijn, maar dat is alleen aan de orde als de werknemer bijvoorbeeld niet bevoegd was om de medische handeling te verrichten of ernstig nalatig is geweest bij het verrichten van de medische handeling (bijvoorbeeld verkeerde medicijnen, of een veel te hoge dosis heeft gegeven), waardoor de leerling ernstige gezondheidsschade is berokkend.

NB: De wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

3.6 Klachtenregeling

Waar gewerkt wordt kunnen fouten gemaakt worden of misverstanden ontstaan. Ouders kunnen dergelijke zaken met de betrokken leerkracht bespreken om samen een goede oplossing te vinden. Komt men er niet uit, dan kan contact opgenomen worden met de directeur.

Veruit de meeste klachten over de dagelijkse gang van zaken in de school zullen in onderling overleg tussen ouders, leerlingen, personeel en schoolleiding op een juiste wijze worden afgehandeld.

Ook kunnen door leerlingen, ouders of personeelsleden misstanden geconstateerd worden. Dit kan gaan om misstanden van allerlei aard, op diverse niveaus. Misstanden kunnen, afhankelijk van de aard en de betrokken persoon/personen gemeld worden bij de directeur, het bestuur of bij één van onderstaande personen of instanties.

Contactpersoon

Op alle scholen van "Stichting Ambion" is een contactpersoon aangesteld. Deze functioneert voor zowel ouders, leerlingen als personeel als aanspreekpunt bij klachten. Hij/zij gaat hier vertrouwelijk mee om. Hij/zij gaat eerst na of door bemiddeling een oplossing kan worden bereikt. De contactpersoon kan nadere informatie verschaffen over de klachtenregeling en kan zo nodig doorverwijzen naar de vertrouwensadviescommissie. De naam van de contactpersoon van de school is vermeld in de schoolgids.

Vertrouwensadviescommissie

In een samenwerking met de besturen van Comprix en Roobol is een 'Commissie Integriteitsvraagstukken' ingesteld. Indien, gelet op de aard van de klacht of de misstand overleg met betrokkenen of schoolleiding niet mogelijk is, of indien de afhandeling niet naar tevredenheid heeft plaatsgevonden, kan men hier terecht. In deze commissie hebben namens Ambion zitting: de heer Jan Neijenhuis en mevrouw Vicky van Vliet (plaatsvervangend lid). Zij zijn bereikbaar via e-mail: secretaris@civ-fryslan.nl. De commissie heeft ook een controlerende taak ten aanzien van de behandeling en afwikkeling van meldingen.

Landelijke Klachten Commissie (LKC)

Het bestuur van "Stichting Ambion" is aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie voor openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs. Mocht er binnen de school geen goede oplossing voor de klacht gevonden worden, dan kan een formele klacht ingediend worden bij het bestuur van Ambion of bij genoemde commissie. Het klachtenreglement bepaalt dat anonieme klachten niet in behandeling worden genomen.

Vertrouwensinspecteur Onderwijsinspectie

Bij de Inspectie van het Onderwijs werkt een klein team van vertrouwensinspecteurs. Ouders, leerlingen, docenten, directies en besturen kunnen de vertrouwensinspecteur benaderen wanneer zich in of rond de school problemen voordoen op het gebied van:

- seksuele intimidatie en seksueel misbruik;
- lichamelijk geweld;
- grove pesteringen;
- extremisme en radicalisering.

Ernstige klachten die vallen binnen deze categorieën kunnen voorgelegd worden aan de vertrouwensinspecteur. Deze zal adviseren en informeren. Zo nodig kan de vertrouwensinspecteur ook begeleiden in het traject naar het indienen van een formele klacht of het doen van aangifte.

Klachtenprocedure

De klachtenprocedure van "Stichting Ambion" is beschreven in de "[regeling en procedure voor het melden van het vermoeden van een misstand](#)".

Een stroomschema van de 'procedure klachten en misstanden' is te vinden in bijlage 4.

Op de website van Ambion is een filmpje geplaatst over de procedure bij het melden van een klacht of misstand: <https://www.ambionholding.nl/nl/over-ambion/klachten>

Informatie over de landelijke klachtencommissie en de klachtenprocedure is te vinden op de website van de [Stichting Onderwijsgeschillen](#).

Belangrijke telefoonnummers:

<i>Instantie</i>	<i>Contactpersoon:</i>	<i>Telefoonnummer:</i>
Servicebureau Ambion	mevr. J. Dijk	0513-656656
Voorzitter CvB Stichting Ambion	mevr. I.J. Janssen	0513-656656
Contactpersoon	via school; voor rechtstreeks nummer zie schoolgids	
Commissie Integriteitsvraagstukken:	Jan Neijenhuis	e-mail:
	Vicky van Vliet	secretaris@civ-fryslan.nl

Externe vertrouwenspersoon	mevr. A. Tadema, GGD Fryslân	058-2334334
Landelijke Klachtencommissie LKC,	Postbus 162, 3440 AD Woerden	0348-405245
Meldpunt Vertrouwensinspecteurs		0900-111311

3.7 Registratie en melding van incidenten

Registratie:

Een incident is 'opzettelijk agressief of antisociaal handelen dat door schoolregels of wetgeving verboden is'. Het registreren van incidenten is niet wettelijk verplicht, maar wordt wel sterk aangeraden. Het gaat daarbij om de volgende incidenten, waarbij zowel leerlingen als onderwijspersoneel slachtoffer kunnen zijn:

- fysiek geweld dat letsel tot gevolg heeft
- fysiek geweld waarbij wapens gebruikt zijn
- wapenbezit
- seksueel misbruik
- grove pesterijen
- discriminatie (onder meer naar ras, geslacht en geaardheid)
- bedreigingen

Registratie helpt om beter inzicht te krijgen in de veiligheidssituatie, zowel op school- als bovenschools niveau.

Voorwaarden voor een goede registratie zijn: een heldere communicatie (welke incidenten moeten worden gemeld en bij wie), registratie in handen van één persoon, analyse van de geregistreerde gegevens en actie op basis van de gegevens.

Melding:

Door personeel, leerlingen en ouders kunnen incidenten vertrouwelijk gemeld worden bij de contactpersoon. Deze kan doorverwijzen naar de vertrouwensadviescommissie of naar de externe vertrouwenspersoon.

Elk personeelslid is verplicht om een vermoeden van een zedenmisdrijf tegen een minderjarige leerling in de onderwijssituatie te melden bij het bestuur. Het bestuur is vervolgens verplicht om in overleg te treden met de vertrouwensinspecteur en bij een redelijk vermoeden aangifte te doen bij politie/ justitie.

Bij ernstige gevallen van agressie en bij fysiek geweld wordt aangifte gedaan bij de politie.

In bijlage 5 is een voorbeeld van een incidentenregistratieformulier opgenomen.

3.8 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Op grond van [artikel 4b van de WPO](#) is het bevoegd gezag verplicht om een meldcode voor het onderwijspersoneel op te stellen waarin stapsgewijs wordt aangegeven hoe met de signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling wordt omgegaan en die er aan bijdraagt dat zo snel en adequaat mogelijk hulp kan worden geboden.

Elke school heeft een structuur waarin zorg en begeleiding voor kinderen ingezet kan worden, zowel vanuit het onderwijs zelf als van partners uit de lokale zorg of jeugdzorg. De leerkracht signaleert en interenieert, waarbij indien nodig anderen ingeschakeld kunnen worden zoals de intern begeleider, de orthopedagoog of jeugdzorg.

Wanneer er reële vermoedens bestaan van kindermishandeling of huiselijk geweld volgt een gesprek met de ouders. Een melding bij Veilig Thuis, het meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, volgt als:

- De ouders geen gesprek willen.
- Er geen plan van aanpak opgesteld kan worden.

Een melding na het doorlopen van de meldcode is bedoeld om het huiselijk geweld of de kindermishandeling te stoppen en hulpverlening op gang te brengen. Als professionals zelf in staat zijn voldoende hulp te organiseren, is een melding bij Veilig Thuis niet nodig. N.B. Het bestuur en de directie horen op de hoogte te zijn van elke melding.

Voor meer informatie over de 'Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling' zie de website van de Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>

De stappen in de meldcode en een toelichting daarbij zijn beschreven in bijlage 5.

Hoofdstuk 4 Regels, afspraken en protocollen op schoolniveau

Beleidsplan Sociale Veiligheid KC Skoatterwiis

Visie, doelen en uitgangspunten

De Vreedzame School als preventiekader

Uitgangspunt voor het beleid inzake sociale veiligheid op onze school is het programma van De Vreedzame School. De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen kinderen op onze school zich niet alleen optimaal laten ontwikkelen in de academische vakken, zoals taal en rekenen, maar wij willen ook een bijdrage leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen. Dat het ook goede mensen worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving zullen leveren. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze samenleving.

Onze school dient ook een school te zijn waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen. Hieronder werken we deze preventieve maatregelen nader uit.

Incidentenregistratie

Van ieder kind hebben wij een digitaal dossier. Hierin staan de bij ons bekende gegevens gebundeld zoals adresgegevens, toetsgegevens en observatiegegevens. Ook maken wij notities van opvallende zaken. Dit geeft ons overzicht en zo zorgen wij voor een goede overdracht naar onze collega's.

Situaties waarbij de veiligheid van kinderen in het geding is (fysiek geweld, wapenbezit of gebruik, seksueel misbruik, pesterijen, discriminatie en of bedreigingen) worden als incident genoteerd. Zo hebben wij niet alleen inzicht in de aard van de incidenten, maar ook in de frequentie hiervan. Deze informatie wordt meegenomen in gesprekken met ouders en eventuele hulpverleningsinstanties. Van incidenten waarbij de veiligheid van kinderen in het geding is, worden ouders altijd op de hoogte gesteld.

Pesten

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontardt een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten behoort tot het repertoire van kinderen, en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft. Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Een met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in. Zie hieronder.

Signaleren van pesten

Iedereen weet dat pesten vaak niet plaatsvindt in de aanwezigheid van de leerkracht. Dat maakt dat pesten soms moeilijk te signaleren is. Toch komen op allerlei manieren signalen van pesten de school binnen zoals bijvoorbeeld:

- kinderen die er iets over vertellen aan de juf, de centrumcoach of in de klas
- kinderen die minder lekker in hun vel lijken te zitten
- ouders die aangeven dat er zich peestsituaties voordoen
- gesprekken in lessen over de vreedzame school

Wij nemen als team deze signalen serieus en bespreken ze met de pestcoördinator en werkgroep Vreedzame School binnen het team om te bepalen welke vervolgacties nodig zijn.

Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich meebrengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger. We hebben duidelijke afspraken gemaakt over digitaal pesten en over online communiceren.

We zetten direct ook op dit terrein een duidelijke norm neer: 'Zo doen we dat hier op school met sociale media!'

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. Bovenstaande beschreven oplossingsgerichte pestaanpak geldt ook voor digitaal pesten.

Aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Als er zich toch pestincidenten voordoen gaan we onderzoeken wat er daadwerkelijk aan de hand is en wat de beste actie is. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen. In de figuur hieronder zijn de stappen in de aanpak van pestproblemen aangegeven. In de navolgende paragrafen worden de onderscheiden stappen toegelicht.

De veiligheidsthermometer

We gaan structureel na of de doelen van De Vreedzame School wel gehaald worden, met behulp van de Vragenlijst ZIEN voor leerkrachten en leerlingen*, die we jaarlijks afnemen. Een instrument dat inzicht geeft in de *beleving* van de sociale veiligheid van de leerlingen, in de *feitelijke aantasting* van de sociale veiligheid en het *welbevinden* van de leerlingen.

Het bestaat uit twee versies: een voor de leerlingen van de groepen 2, 3 en 4, en een voor de leerlingen van de groepen 5, 6, 7 en 8.

Analyse van de resultaten vindt plaats op drie niveaus:

- * Op individueel niveau zal de groepsleerkracht de resultaten van zijn of haar leerlingen bekijken (de individueel ingevulde vragenlijst), en nagaan of er op individueel niveau direct actie nodig is. Bij opvallende zaken ligt het voor de hand om eerst een individueel gesprekje te voeren met de leerlingen die het betreft. Met name als leerlingen voor een score bij bepaalde vragen 'altijd' of 'onveilig' hebben gekozen (de meest negatieve score) is er reden voor zorg en nader onderzoek. Soms

worden de antwoorden van leerlingen beïnvloed door recente, negatieve gebeurtenissen, en moet er niet zo zwaar getild worden aan de uitslag. Maar soms is er sprake van langdurige problematiek, en is er een aanpak nodig.

- * Ook op groepsniveau worden de resultaten geanalyseerd en besproken. Eerst vindt een analyse plaats van de mogelijke oorzaken van een negatieve uitslag. Herkent de groepsleerkracht de score? Komt de score overeen met de eigen indruk? Welke leerlingen zijn opvallend? Passend bij het gedachtegoed van Vreedzaam is een bespreking met de groep zelf. De groepsleerkracht vat de resultaten samen, en bespreekt deze met de groep.
- * Op schoolniveau zullen (in de stuurgroep Vreedzaam, waarin ook de directie zitting heeft) worden de resultaten van alle groepen besproken. Hierbij gaat de aandacht uit naar een vergelijking van de verschillende groepen met elkaar én naar een vergelijking met voorgaande jaren. Is er sprake van een negatieve of een positieve ontwikkeling? Zo ja, hoe komt dat? Hierbij worden tevens de acties geëvalueerd die vorig jaar zijn ondernomen om de veiligheid te vergroten.
- * Om de sociale veiligheid in kaart te brengen staat dit onderwerp jaarlijks op de agenda van de leerlingenraad.
- * *De vragenlijst Groepsklimaat en de Veiligheidsthermometer zijn onderdelen van het Kwaliteitszorginstrument, dat digitaal aan te schaffen is via de website www.devreedzameschool.nl.*

Het voorkomen van pesten en sociale veiligheid

Zoals we hiervoor al aangaven leggen we met het programma van De Vreedzame School fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het programma, naast de wekelijkse lessen die leerlingen in alle groepen ondergaan.

Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: 'wat wordt er hier van mij verwacht?' Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- een 'opstekerbord' in de hal waarop leerlingen gecompimenteerd worden voor iets wat ze hebben gedaan;
- de omgangsafspraken en het logo van De Vreedzame School hangen zichtbaar in de school;
- directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm;
- aanwezigheid van de directeur bij de ingang van de school om de leerlingen 's ochtends te begroeten, hen aan te spreken op rennen, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort.

De klas en school: een gemeenschap

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de klas vormen, dat hun aanwezigheid 'verschil

maakt' en dat de klas of de school minder leuk zijn als hij of zij er niet bij is. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen omgangsafspraken te maken, samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar verdelen, of als klas presentaties voor andere klassen te verzorgen. In het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen (met de lessen van blok 1 van De Vreedzame School).

Het voorgaande heeft evenzeer betrekking op de school. Het maakt veel uit of leerlingen zich verbonden voelen met de school als geheel als zij de school als een gemeenschap ervaren. Die gemeenschap bestaat dan – als het goed is – uit alle andere leerlingen, alle leerkrachten en alle ouders.

Op onze school vinden we het daarom belangrijk dat alle leerlingen alle leerkrachten kennen. Dit gebeurt bij de groepsoverstijgende activiteiten. Daarnaast zorgen we ervoor dat nieuwe leerkrachten zich altijd voorstellen aan de hele school. Soms gebeurt dit plenair bij een viering, maar soms gaat de leerkracht even de klassen rond. Kinderen kunnen de leerkracht dan vragen stellen nadat hij of zij zich heeft voorgesteld.

Investeren in de relatie met de leerlingen

We vinden het heel belangrijk dat alle leerlingen een goede relatie hebben met hun eigen leerkracht. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het ertoe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze aan het begin van het jaar tussen de bedrijven door met iedere leerling een gesprekje voeren over persoonlijke zaken als: dingen waar ze tegenop zien, die ze leuk vinden of spannend, hoe het thuis gaat en wat ze graag doen na schooltijd.

Leerlingen worden medeverantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas. Bij ons op school krijgen leerlingen een stem, en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen.

Zo werken we met leerlingmediatoren (per start schooljaar 2020-2021). We laten oudere kinderen jongere kinderen helpen bij allerlei activiteiten. En – specifiek gericht op ongewenst gedrag als pesten – leren we de leerlingen dat ze op kunnen en moeten komen voor gepeste medeleerlingen, dat ze 'verdedigers' kunnen zijn.

Opstekers

We streven naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin iedereen makkelijk samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel om hiertoe te komen is het geven van 'opstekers', of complimenten.

Kinderen (niet alleen kinderen, dat geldt helaas ook voor ons volwassenen) hebben de neiging om de negatieve gedragingen te benoemen, en het positieve als vanzelfsprekend te beschouwen. In De Vreedzame School leren we iedereen heel bewust positief gedrag te benoemen in de vorm van een 'opsteker'.

Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat. Een klimaat waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten, het gevoel hebben dat het er toe doet dat ze er zijn.

Een grondwet: basisregels in de school

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang. Bij ons op school hebben we een **grondwet**: een set **basisregels** die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag.

Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school. De Vreedzame School biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader. Zoals eerder vermeld, is het streven met het programma van De Vreedzame School dat leerlingen:

- op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- conflicten constructief kunnen oplossen;
- zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- openstaan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema's van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat:

- 1 We horen bij elkaar
- 2 We lossen conflicten zelf op
- 3 We hebben oor voor elkaar
- 4 We hebben hart voor elkaar
- 5 We dragen allemaal een steentje bij
- 6 We zijn allemaal anders.

Onze grondwet luidt:

- Wij zorgen ervoor dat iedereen erbij hoort
- Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt en zichzelf kan zijn
- Wij lossen conflicten samen op

- Wij helpen elkaar
- Wij dragen allemaal een steentje bij

De grondwet is door de leerlingenraad herschreven in drie regels:

1. We zijn aardig voor elkaar
2. We luisteren naar elkaar
3. We lossen problemen samen op

Deze grondwet-schoolregels worden gevisualiseerd in de school en in de klassen.

We gaan graag met ouders in gesprek over onze grondwet.

Van grondwet naar groepsregels en omgangsafspraken

We introduceren in de eerste week van het nieuwe schooljaar de grondwet op een gezamenlijke bijeenkomst aan alle kinderen en ouders. Zo wordt meteen aan het begin van het schooljaar de trend gezet: 'Zo doen we het hier op school!'

Om kinderen duidelijk te maken om welk gedrag het gaat bij de regels, demonstreren leerkrachten en kinderen in die bijeenkomst gedrag dat wel en niet bij de regels hoort. Zo worden de omgangsregels met elkaar gevuld en snapt iedereen wat er met de regels wordt bedoeld. De introductie tijdens een bijeenkomst met de hele school versterkt het besef dat deze regels 'van ons allemaal' zijn.

De regels vormen op deze manier een kader voor gewenst gedrag: 'Zo doen we het op onze school!' Deze regels zijn vervolgens zichtbaar in de algemene ruimtes en in iedere groep. Ze staan ook op onze website en in de schoolgids.

Deze **basisregels** vormen een soort 'kapstok' waaraan de **groepsregels** worden 'opgehangen'. In de lessen van De Vreedzame School (in blok 1) wordt samen met de leerlingen gesproken over de grondwet, de eigen groepsregels en de omgangsafspraken die elke klas met elkaar wil maken om ervoor te zorgen dat het voor iedereen in de klas prettig en veilig is. De regels worden door volwassenen opgesteld, de leerlingen maken samen (omgangs)afspraken. Aan het begin van het jaar, tijdens blok 1, maakt iedere leerkracht in zijn of haar groep bekend welke **groepsregels** er gelden in de klas. Daarbij wordt de link gelegd met de grondwet op schoolniveau, zodat kinderen begrijpen dat de groepsregels afgeleid zijn van de grondwet. 'De grondwet geldt voor de hele school en dit zijn de regels van de groep!' Om die reden zijn de grondwetregels in iedere groep aanwezig. Vervolgens wordt in elke groep samen met de leerlingen **omgangsafspraken** gemaakt en op een afsprakenposter vastgelegd: 'Zo doen we het in onze groep'.

Aanleren en handhaven van gedragsregels

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden **aangeleerd**. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas.

Maar het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag is op zich ook nog niet voldoende. Het **handhaven** van regels vraagt ook iets aan **gedrag van de leerkracht** (of andere volwassenen in de school). Bijvoorbeeld:

- modelgedrag vertonen;
- leerlingen herinneren aan de regel;
- leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen;
- met de leerlingen meelopen, of boven of beneden staan kijken op de trap;
- leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden.

Om het naleven van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

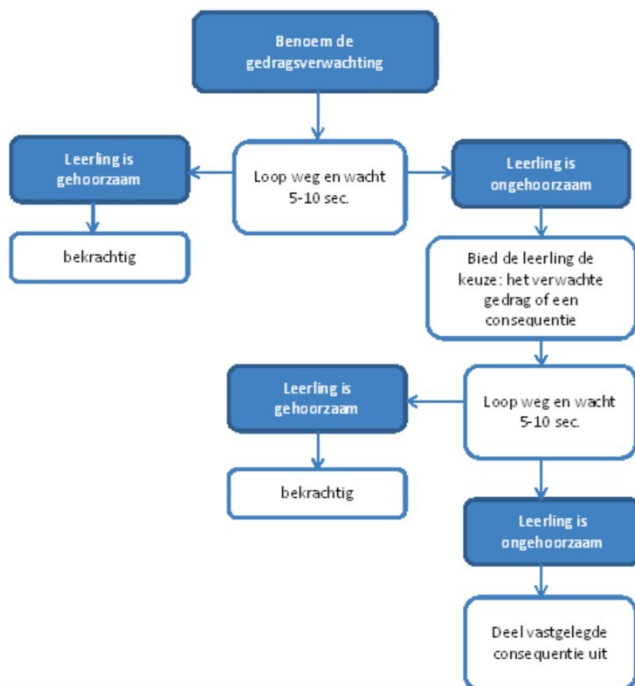
- alle leerkrachten in de klassen (indien nodig) regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen;
- alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regel; het team maakt afspraken over wie op welke plek toezicht houdt.

Dit wordt in de groep gedaan d.m.v. onderstaand schema (reactieprocedure):

Reactieprocedure: Bij ongewenst gedrag volgen we de stappen van bovenstaand schema.

Lukt het niet om het gewenste gedrag te laten zien gaat de leerling naar de **time out plek** in de klas. Aangegeven met bovenstaande pictogram.

Mocht het gedrag niet verbeteren dan krijgt het kind een begeleide time out bij de **centrumcoach**.

Bij het overtreden van de regels: pedagogische maatregel

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen nodig. Uiteraard nemen we maatregelen bij ongewenst gedrag. We zijn ons er echter ook van bewust dat straffen niet altijd leidt tot de gewenste gedragsverandering, eerder tot meegaandheid: het volgen van de regels uit angst voor maatregelen. Het bezwaar hiervan is dat de leerling niet zelf nadenkt, niet reflecteert op zijn of haar eigen gedrag en op alternatieven voor dat gedrag. Er zijn enkele voorwaarden voor een pedagogische maatregel, een maatregel die wel kan leiden tot verandering van gedrag. Wil een maatregel zinvol zijn, dan moet rekening worden gehouden met de behoefte van de leerling aan relatie, autonomie en competentie:

- Relatie: we spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen. ('Wout, ik vind je een leuke jongen hoor, maar wat je nu hebt gedaan, kan echt niet!')
- Autonomie: We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- Competentie: We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je. Fijn dat je dat zo hebt gedaan!')

Een ander belangrijk aspect van een pedagogische maatregel is **eigenaarschap**. Pedagogische maatregelen kunnen tot gedragsverandering leiden als de dader de maatregel als zinvol ervaart. Dat gebeurt vaak pas als de leerling mede-eigenaar wordt

van het probleem en vervolgens zelf wil nadenken over de oplossing ervan. We steken dus eerst tijd en energie in het bewust maken van de leerling dat het vooral zijn of haar probleem is. Daarna kan de leerling gevraagd worden of hij of zij er iets aan wil doen en indien dat het geval is, luidt de vraag: 'En hoe denk je het op te lossen?' De 'straf' zal dan in het licht komen te staan van 'herstellen': soms daadwerkelijk de (fysieke) schade herstellen, soms het vertrouwen weer winnen, enzovoort.

Hoe werken we op Skoatterwiis met de Time-Out?

Stappenplan:

- Een kind dat klein ongewenst gedrag laat zien, geef je een correctie: je benoemt het gewenste gedrag.
- Indien dit niet verbetert, geef je het kind op neutrale toon de keuze: of je toont het gewenste gedrag, of je denkt even na op de Time-Out.
- Indien dit niet verbetert, geef je het kind emotie-neutraal een Time-Out.
- Na 5 minuten hef je als medewerker de Time-Out op. Je hebt dan een kort neutraal gesprek met het kind.

Wat is de Time-Out?

Een Time-Out is een korte periode uitsluiten van een activiteit en aandacht. De Time-Out vindt plaats op een vaste plek in de klas, aangegeven met een Pictogram. Een Time-Out is een gewone pedagogische maatregel.

De time-out wordt ingezet bij klein hardnekkig ongewenst gedrag.

Hij is bedoeld om kinderen te helpen.

Een medewerker heft de Time-Out altijd zelf op na max. 5 minuten. De medewerker heeft een zandloper op het bureau om de tijd in de gaten te houden.

Herpakt een leerling zijn gedrag niet na het opheffen van de Time-Out, verandert het gedrag tijdens de Time-Out in extreem storend gedrag voor de klas of anderen of vervalt de leerling binnen enkele minuten na de Time-Out in hetzelfde gedrag, dan volgt een externe Time-Out.

Wat is een externe Time-Out?

Een externe Time-Out is een Time-Out plek buiten het lokaal. Dit kan zijn bij een collega in de groep of op de gang.

Een medewerker die de externe Time-Out heeft gegeven, heft de Time-Out altijd zelf op na max. 5 minuten. De medewerker heeft een zandloper op het bureau om de tijd in de gaten te houden.

Ouders hoeven in principe niet te worden geïnformeerd over de Time-Outs van hun kind. Bij extreem veel Time-Outs is er meer aan de hand en worden ouders uiteraard bij gesprekken betrokken.

Adviezen voor de medewerker:

- Geef geen waarschuwingen, maar altijd een correctie: benoemen genoemd gewenst gedrag.
- Geef een Time-Out emotie-neutraal en zet deze vriendelijk in, zonder negatieve emotie / frustratie etc. Dan wordt de time-out-plek ook niet als straf ervaren.

- Wees voorspelbaar in je gedrag. Dit voorkomt probleemgedrag bij kinderen.
- Bied altijd een herstelmogelijkheid.
- Voordat je begint met de invoering van de Time-Out leg deze uit aan de kinderen. Laat zien waar de Time-Out plek is. Leg uit waar het voor nodig is, dat het geen straf is maar denktijd biedt. Leg uit hoe deze Time-Out eindigt en wat een externe Time-Out precies inhoudt.

*Let op: **bewust ordeverstoring gedrag** is geen gedrag waarvoor een Time-Out gegeven wordt. Dit is immers geen klein (hardnekkig) ongewenst gedrag. Hiervoor geef je een lesverwijdering. De leerling komt bij de directeur van de school te zitten. Het kind vult een reflectieformulier in. Er volgt een gesprek, later ook met de medewerker erbij. Het incident wordt geregistreerd. Ouders worden geïnformeerd.*

Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid, en naast ondersteuning daarbij van volwassenen) ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep leerlingen sluipen.

De risicovolle periodes op een schooldag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar het gymlokaal of naar het schoolplein, de pauzes op het plein, het overblijven en de tijdstippen vlak voor of vlak na het begin van de school. Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken gebeurtenissen:

- schoolplein (bij in- en uitgaan van de school)
- schoolplein (pauzes)
- de trappen in school (bij binnenkomst, in pauzes en naar huis gaan)
- naar de gymzaal lopen
- bij feesten en voorstellingen in de aula
- de toiletten
- de fietsenstalling
- de gangen bij het in- en uitgaan van de klassen.

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de leerlingen geformuleerd welk gedrag van de leerlingen in welke situaties wordt verwacht.

Bij het in- en uitgaan van de school:

Op onze Vreedzame School vinden we het belangrijk dat de kinderen, de ouders en andere bezoekers zich welkom voelen in onze school. We willen aan de kinderen laten merken dat elk kind ertoe doet. Het is belangrijk dat jij er bent! Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannen manier contact te maken met kinderen én ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hier zowel in de ochtend als in de middag bij betrokken. We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- De entree van de school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
- Er hangt een grote agenda van de week (op een flipover) waarop de jarigen van die week staan en ook de bijzondere activiteiten die die week plaats zullen vinden). Nog invoeren.
- Er zijn afspraken over de tijd waarop de deur open- en dichtgaat.
- Tien minuten voor de schooldeur opengaat, gaat één leerkracht alvast op het schoolplein staan en maakt actief contact met de al aanwezige kinderen.
- De directeur staat bij de deur als deze open gaat en verwelkomt elk kind persoonlijk door hem of haar een hand te geven en goedemorgen te wensen.
- De ouders worden aangekeken en gedag gezegd.
- Ook de leerkrachten verwelkomen de kinderen met een begroeting.
- Alle professionals hebben een vaste plek bij het in- en uitgaan van de school. Zij houden daarbij ook goed zicht op de trappen en gangen.
- De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor álle kinderen en stralen dit ook uit.
- Er wordt op een vriendelijke doch duidelijke manier omgegaan met telaarcomers. Hier zijn afspraken over gemaakt. Zij worden geregistreerd in Parnassys. De centrumcoach gaat in gesprek met de leerling (van groep 4-8) en er worden afspraken gemaakt over wat er nodig is om op tijd te komen.
- Na 14.00 uur lopen er elke dag leerkrachten of andere professionals mee 'naar buiten' en gebruiken deze gelegenheid om contact te maken met ouders.

Bij gymnastiek

- We lopen op een afgesproken manier naar de gymzaal en terug naar de school.
- In de kleedkamers gedragen we ons volgens duidelijk afgesproken regels.
- We helpen bij het klaarzetten en opruimen van de materialen.
- Conflict lossen we met elkaar op.

Op de gang

- We lopen op een afgesproken manier op de gang.
- We gaan via afgesproken routes naar onze klas.
- Enzovoort.

Tijdens een voorstelling

- We hebben duidelijke regels voor ons gedrag bij een voorstelling en leven die na.

Inzet van de mediators

Wij kiezen ervoor als school om bij het bevorderen van de sociale veiligheid binnen de school zoveel mogelijk de leerlingen in te schakelen. Zodra er een gevoel van onveiligheid wordt gesignaleerd, bespreken we dat in het team én we betrekken de leerlingen erbij om na te denken over wat er nodig is om een als onveilig ervaren situatie of locatie weer veilig te maken. Dat doen we o.a. met behulp van onze mediators. (De mediatorstraining volgt na de CORONA-thuiswerkperiode, dit is dan de gewenste situatie).

Ingrijpen bij plagen

We zijn attent op **plaagsituaties** in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in de lessen van blok 1 aandacht aan. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een mediator in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt er een einde aan te maken. Ook kunnen we de mediators vragen te helpen.

Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen. Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of aan de preventieve kant nog wel voldoende wordt gedaan. Maar soms is er meer nodig. In de eerste plaats vragen we altijd aan andere leerlingen om te helpen. Als er meer nodig is hanteren wij een aanpak van pesten die goed past bij de uitgangspunten van De Vreedzame School: de Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA). De aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht (of IB-er), centrumcoach en leerlingen. Eerst met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met een zorgvuldig samengestelde groep leerlingen: zowel de pester(s) als de helpers. Dit is de groep die voor verandering en steun gaat zorgen. Belangrijke elementen van de aanpak zijn: geen schuld, verwijten of straf, we gaan uit van het goede in ieder kind, we moedigen empathie aan, we maken iedereen verantwoordelijk, het is positief en oplossingsgericht en de pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen. In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. Gesprek met het gepeste kind. De leerkracht of centrumcoach van de school praat met het gepeste kind over de situatie en checkt of er sprake is van pesten. De centrumcoach licht het kind in over de vervolgstappen en vraagt of het kind bij de hulpgroep wil zijn. De ouders van het kind worden ingelicht.

2. Gesprek met de hulpgroep

De centrumcoach gaat met de leerling en of de hulpgroep leerlingen in gesprek en bedenkt helpende acties met de leerlingen.

3. Tweede gesprek met het gepeste kind. Na ongeveer een week bespreekt de centrumcoach hoe het nu gaat met het kind. Hieruit kan een individueel traject worden opgezet in overleg met de leerling en ouders. Daarna wordt er een gesprek met de hulpgroep gevoerd om na te gaan hoe het lukt met de helpende acties. Waar nodig worden acties aangepast.

4. Gesprek met het gepeste kind. Na ongeveer twee weken praat de centrumcoach met het gepeste kind of de situatie is verbeterd. Als er een positief resultaat is worden de gesprekken afgerond. Ouders worden over de gesprekken geïnformeerd.

Soms moet deze cyclus nog een keer herhaald worden om voor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert.

Herstelgesprekken

Na twee keer een cyclus waarbij een leerling betrokken is als pester zonder gedragsverandering worden de ouders van de pester voor het eerst ingelicht en volgt er een gesprek met de ouders, kind en de centrumcoach om tot een plan van aanpak te komen om het pestgedrag te stoppen. In dit plan worden de stappen beschreven die het kind doorloopt om het pestgedrag te stoppen en hoe het kind terugkeert in de klas. Dit plan gaat per direct in en wordt gedurende twee weken wekelijks geëvalueerd. Als het plan voldoende effect heeft, ook op de langere termijn, is het probleem opgelost.

Heeft dit plan onvoldoende effect dan wordt dit besproken met de ouders en volgt een laatste formele waarschuwing. De ouders ontvangen diezelfde dag middels een brief of e-mail deze formele waarschuwing.

Schorsing en verwijdering

Bij herhaling van gedrag na een formele waarschuwing, treedt het schorsings- en verwijderingsprotocol in werking.

Wanneer wij moeten overgaan tot schorsing en verwijderen, hanteren wij het schorsings-en verwijderingsprotocol van Ambion (link toevoegen).

We starten -indien wenselijk- een traject met externe hulpverlening om te onderzoeken wat deze leerling nodig heeft om onderwijs te kunnen blijven volgen, terwijl de veiligheid van alle kinderen weer gewaarborgd is.

Antipestcoördinator

Van scholen wordt verwacht dat ze een teamlid (of meerdere teamleden) belasten met de taak om het beleid ten aanzien van pesten te coördineren, die tevens als aanspreekpunt in het kader van pesten fungeert. Op onze school is juf Saskia Werner de antipest-coördinator. In de praktijk zullen ook de centrumcoaches in deze gevallen worden benaderd door kinderen of ouders. De centrumcoaches zullen dit met uw medeweten bespreken met de antipestcoördinator. Zo is de pestcoördinator van alle situaties op de hoogte. Wij kiezen ervoor om deze taak mee te nemen in het bredere perspectief van de pedagogische opdracht van de school, en de domeinen van sociale competentie en burgerschapsvorming.

De antipestcoördinator en de stuurgroepcoördinator Esther Postmus hebben samen de volgende taken:

- Ontwikkelen, actualiseren en levend houden van beleid en aanpak m.b.t. burgerschap/De Vreedzame School binnen het curriculum en het sociaalpedagogische klimaat van de school.
- Het bijhouden van literatuur over vakdidactisch onderwijs en zich op de hoogte houden van onderzoek en ontwikkelingen mede in het kader van de wet BiO.
- Adviseren bij de keuze, aanpak en implementatie van nieuwe methodes en/of materialen of software op het terrein van burgerschap/De Vreedzame School.
- Op verzoek fungeren als vraagbaak en luisterend oor voor collega's, ondersteunen van beginnende collega's op het betreffende vakgebied, bieden van klassenconsultatie en nabespreking.
- Draagt bij aan de versterking van de inhoudelijke kennis en didactiek in het team op het vakgebied.
- De directie adviseren naar aanleiding van de analyse van kengetallen (bijv. de Veiligheidsthermometer) bij het bieden van een passend onderwijsaanbod op het vakgebied.
- Bewust bezig zijn met goed (vakdidactisch) onderwijs, experimenteren en onderzoeken. Deelnemen aan conferenties en studiedagen en informatie doorspelen.
- Bewaken van de kwaliteit van de uitvoering van De Vreedzame School.
- Zorg dragen voor afname kwaliteitszorginstrument Vreedzaam (waaronder Vragenlijst Groepsklimaat, Veiligheidsthermometer, Borgingsinstrument).
- De Vreedzame School agenderen in de teamvergaderingen.
- Scholen en coachen nieuwe leerkrachten.
- Fungeren als contactpersoon voor De Vreedzame Wijk.
- Organiseren ouderbijeenkomsten rondom De Vreedzame School.
- Verzorgen van de nieuwsbrieven voor ouders over De Vreedzame School.
- Het zorg dragen voor de zichtbaarheid van De Vreedzame School in lokalen, gangen en andere plekken in en om het gebouw.
- Verzorgen van de jaarlijkse mediatorentoetsing.
- Fungeren als contactpersoon voor de leerlingmediatoren, samen met de leerkracht van groep 7-8; regelmatig evaluatie met mediators.

- Aanspreekpunt zijn voor ouders om hen aan te horen en hen van informatie te voorzien omtrent pesten en het pestprotocol op onze school.

Grensoverschrijdend gedrag

Wij zijn trots op ons pedagogisch klimaat. Er heerst rust in de school. Kinderen en teamleden gaan op respectvolle wijze met elkaar om. Wij zijn een Vreedzame School en investeren zowel preventief als curatief in ons pedagogisch klimaat.

Samen met de kinderen is en wordt gewerkt aan het behouden van een prettig schoolklimaat. Dit voorkomt in veel gevallen grensoverschrijdend gedrag op school.

Als de veiligheid van leerlingen, leerkrachten, ander personeel of ouders in het geding is, is optreden geboden. Daarbij hoeft het niet alleen om de fysieke veiligheid te gaan; het kan ook de sociale en emotionele veiligheid betreffen. In principe pakken we leerlingen niet vast, alleen als de veiligheid van desbetreffende leerling en/of anderen dusdanig in het geding is.

We hebben als school een beleid bij grensoverschrijdend gedrag van kinderen. Daaronder vallen bijvoorbeeld fysiek geweld, moedwillige vernielingen, maar ook kwetsende uitingen over afkomst, seksualiteit, uiterlijk of huidskleur.

Het bepalen van de ernst van het grensoverschrijdend gedrag is maatwerk. Dit is onder andere afhankelijk van de situatie, van het kind, van de voorgeschiedenis en de frequentie. Wanneer er zich een situatie voordoet waarin grensoverschrijdend gedrag wordt getoond, bepaalt het team de ernst hiervan.

De ouders worden bij grensoverschrijdend gedrag dat op school en onder schooltijd plaatsvindt uitgenodigd voor een gesprek op school. Er volgt dan een gesprek met leerling en ouders, waarbij afspraken worden gemaakt over het herstel en terugkeer in de klas. Bij zeer ernstig grensoverschrijdend gedrag krijgen de ouders na het gesprek diezelfde dag een brief of e-mail waarin een officiële waarschuwing staat geformuleerd. Bij herhaling van dit gedrag zullen wij moeten overgaan tot schorsing.

Ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid

Wij willen als school graag samen met de ouders optrekken op dit terrein. In het geval van incidenten zoeken we snel contact om samen te bespreken hoe we hiermee om zullen gaan. Maar ook in meer algemene zin willen we ouders bij het veiligheidsbeleid betrekken. Dat doen we door ze te informeren over wat de school doet aan het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag als pesten. En over bij wie ze terecht kunnen als er iets is. We nemen ouders serieus daarin.

Om ervoor te zorgen dat de veiligheid in en om de school iets wordt waarvoor ouders en school zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen, gaan we met ouders het gesprek aan. Dat doen we door dit onderwerp jaarlijks aan de orde te stellen en te bevragen in de oudertevredenheidsenquête.

Bijlage 1: Format voor het ontwikkelen van een sociale kaart

Voorbeeld van relevante instellingen

(Invullen en aanvullen met relevante regionale en lokale instellingen)

<i>Persoon / instantie</i>	<i>contactpersoon</i>	<i>telefoonnummer</i>
Servicebureau Ambion		0513-656656
Huisartsenpost		
In geval van nood		
Politie / brandweer	Wijkagent:	112 / 09008844 (politie)
GGD Fryslân		058-2334334
Gemeente Heerenveen / Gemeente De Fryske Marren		0513 -140513 0513-140514
Kinnik (GGZ-jeugd)		058 2678999
Centrum Jeugd en Gezin		0800-8505050
Bovenschoolse Ondersteunings Unit	Anna Molleman	0513-656649
Steunpunt huiselijk geweld		0800-2000
Algemeen meldpunt kindermishandeling		0800-2000

Bijlage 2: Gedragscodes

1. Gedragscode 'voorkomen ongewenst seksueel gedrag'

Schoolcultuur/pedagogisch klimaat

- Het personeel, leerlingen en ouders onthouden zich van seksistisch taalgebruik, seksueel getinte grappen, seksistisch getinte gedragingen, of gedragingen die door een ander als zodanig kunnen worden ervaren;
- Het personeel ziet erop toe dat dergelijke gedragingen niet voorkomen tussen leerlingen onderling;
- Het personeel zorgt ervoor dat binnen de school geen seksueel getinte affiches, tekeningen, artikelen in bladen (onder andere schoolkrant), e-mail en dergelijke worden gebruikt of opgehangen die kwetsend kunnen zijn voor een bepaalde groep of individu.

Eén op één contacten leerkrachten - leerlingen

- Leerlingen worden buiten schooltijd niet langer dan een half uur alleen op school gehouden. Wanneer een leerling na schooltijd op school wordt gehouden, worden de ouders en de directie op de hoogte gebracht;
- Uit de aard van het docentschap vloeit de norm voort dat een leraar geen leerlingen mee naar huis neemt. Indien dit wel gebeurt, dan dient dit alleen met de nodige waarborgen van toezicht te geschieden. Zonder medeweten van de ouders, worden leerlingen daarom niet bij een personeelslid thuis uitgenodigd. In voorkomende gevallen worden de redenen en tijdsduur aangegeven. Tevens wordt dit gemeld bij de directie.

Troosten/belonen/feliciteren en dergelijke in de schoolsituatie

- De wensen en gevoelens van zowel kinderen en ouders met betrekking tot troosten, belonen en feliciteren worden gerespecteerd. Kinderen hebben het recht aan te geven wat ze prettig of niet prettig vinden (kussen, omhelzen, hand geven of geen fysiek contact). Spontane reacties bij troosten of belonen in de vorm van een zoen zijn mogelijk, ook in de hogere groepen, mits het hier genoemde recht van de kinderen wordt gerespecteerd;
- Het is mogelijk kinderen op schoot te nemen. Ook hier dienen de wensen en gevoelens van de kinderen te worden gerespecteerd. Spontane reacties, ook in hogere groepen, zijn mogelijk, mits het hier bovengenoemde recht van de kinderen wordt gerespecteerd;
- Felicitaties moeten een spontaan gebeuren blijven. Het personeel houdt hierbij rekening met het bovenvermelde. In alle groepen volgt de groepsleerkracht in principe zijn eigen gewoonten in deze, rekening houdend met wat de kinderen hier als normaal ervaren.

Hulp bij aan-, uit-, omkleden

- Bij de kleuters komt het regelmatig voor, dat er geholpen moet worden bij het aan- en uitkleden. Bijvoorbeeld bij het naar het toilet gaan, omkleden bij gym, zwemmen en verkleeden. Ook in hogere groepen kan dit nog een enkele keer voorkomen. Deze hulp behoort tot de normale taken van de betrokken groepsleerkracht. De leerkrachten houden hierbij rekening met de wensen en gevoelens van de leerlingen. Een vraag als: "wil je het zelf doen of heb je liever dat de juffrouw/meester je helpt?", wordt door de oudere leerlingen als heel normaal ervaren en meestal ook eerlijk beantwoord;
- Vanaf groep 4 worden jongens en meisjes gescheiden bij het aan-, uit- en omkleden. De (vak)leerkracht betreedt de kleedruimte uitsluitend na een duidelijk vooraf gegeven teken. De (vak)leerkracht beoordeelt of het gezamenlijk aan-, uit- en omkleden in lagere groepen als onprettig wordt ervaren. In dat geval worden de jongens en meisjes gescheiden.

Eerste hulp

- Wanneer er eerste hulp wordt geboden waarbij het kind zich moet ontkleden, moet er naast de hulpgevende een derde aanwezig zijn. De leerling mag zelf aangeven of dit een

man of een vrouw is. Indien er hulp geboden moet worden bij ongevallen, ziek worden/zijn of anderszins, waarbij het schaamtegevoel van de kinderen een rol kan spelen, wordt de uitdrukkelijke wens van het kind gerespecteerd.

Buitenschoolse activiteiten

- Tijdens het schoolkamp of andere meerdaagse schoolreizen slapen jongens en meisjes gescheiden. De begeleiding slaapt op een andere plaats dan de leerlingen. Is dit laatste niet mogelijk dan slaapt de mannelijke begeleiding bij de jongens en de vrouwelijke begeleiding bij de meisjes;
- Tijdens het aan-, uit- en omkleden van de leerlingen worden de betreffende ruimtes uitsluitend door de leiding betreden na een duidelijk vooraf gegeven teken. Dit is van toepassing als de mannelijke begeleiding de ruimtes van de meisjes binnengaat of als vrouwelijke begeleiders de ruimtes van de jongens binnengaan. Op deze manier wordt rekening gehouden met het zich ontwikkelend schaamtegevoel bij jongens en meisjes;
- Jongens en meisjes maken gebruik van gescheiden douches;
- In principe gaat een begeleider niet alleen met een leerling op pad. Mocht dit toch noodzakelijk zijn, dan moet dit gemeld worden bij de directie en moet de reden en de tijdsduur aangegeven worden;
- Ten aanzien van schoolreizen en sportevenementen gelden deze regels – voor zover van toepassing – ook.

2. Gedragscode voorkomen pesten

Pesten is onaanvaardbaar gedrag en vormt een bedreiging voor het individu (vooral voor de leerlingen) en voor de sfeer op school. Hieronder is een aantal regels geformuleerd voor zowel leerlingen als leerkrachten.

Pestregels leerlingen

- Maak aan de leerlingen duidelijk dat signalen van pesten (iets anders dan plagen!) doorgegeven moeten worden aan de leerkracht. Leg uit dat dit geen klikken is;
- Personeel en leerlingen noemen leerlingen niet met een bijnaam die als kwetsend ervaren kan worden;
- Personeel en leerlingen maken geen opmerkingen over kleding en/of uiterlijk die als kwetsend ervaren kunnen worden;
- Indien de leerkracht pesten heeft gesignaleerd:
  - geeft hij duidelijk en ondubbelzinnig aan dat hij dergelijk gedrag verafschuwt en afkeurt;
  - probeert hij zicht te krijgen op de oorzaak, de omvang van het pestgedrag en de mogelijke gevolgen voor het slachtoffer;
  - probeert hij het invoelend vermogen van de pester en de 'zwijgende meerderheid' te vergroten ("als jij nu eens gepest werd...");
  - brengt hij het probleem in de teamvergadering ter sprake en wordt een plan van aanpak opgesteld;
  - stelt hij de ouders van de betrokkenen (pester, gepeste) op de hoogte en geeft aan hoe de school dit probleem gaat aanpakken.

Pesten van personeel

Pesten komt niet alleen voor tussen leerlingen. Ook personeelsleden kunnen onderling hiermee worden geconfronteerd. Om pesten tegen te gaan kunnen de volgende 'regels' worden gegeven:

- Maak de pester duidelijk dat hij te ver gaat, dat zijn 'grapjes' niet meer leuk zijn;
- Zoek steun bij de contactpersoon van de school of de vertrouwenspersoon. Vergeet niet de rol van de directie/leidinggevende te bespreken. Een goede leidinggevende kan het pesten in de kiem smoren;

- Houd zelf een logboek bij. Zo weet u wanneer er ongewenste zaken plaats hadden en wie erbij aanwezig waren. Het logboek kan dienen als bewijs, maar ook om uw hart te luchten;
- Bedenk dat u niet alleen het slachtoffer bent, maar ook de organisatie. Uiteindelijk heeft ook het bestuur belang bij goede onderlinge verhoudingen;
- Vraag u af wat de motieven zijn van de pester. Dan weet u beter hoe u moet optreden. Sommige mensen pesten simpelweg omdat ze er voordeel mee verwachten te behalen;
- Praat met mensen die getuige zijn van het pestgedrag. Vaak vormen zij de zwijgende meerderheid. Ze zien het pesten wel, maar treden niet op, misschien om te voorkomen dat ze het volgende slachtoffer worden;
- Lees over het onderwerp. Verhalen van anderen kunnen u het gevoel geven dat u niet alleen staat. U kunt leren van hun ervaringen;
- Neem contact op met uw bestuur. Het bestuur is op grond van de Arbowet verplicht maatregelen te nemen.

3. Gedragscode voorkomen discriminatie

Discriminatie kan op verschillende zaken betrekking hebben. Te denken valt aan: huidskleur, levensovertuiging, seksuele voorkeur, volksgewoonten zoals kleding en voedsel of ziekten, handicaps.

We leven in een multiculturele samenleving. Dit houdt in dat verschillende groepen uit onze samenleving hun eigen cultuur hebben. De schoolbevolking is een afspiegeling hiervan en dit wordt binnen het onderwijs als een verrijking ervaren. Het vraagt wel extra inzet en aandacht/alertheid om tot een goed (pedagogisch) klimaat voor alle leerlingen te komen.

Het volgende wordt van iedereen binnen de school verwacht:

- Het personeel, de leerlingen en hun ouders worden gelijkwaardig behandeld;
- Er wordt geen discriminerende taal gebruikt;
- Er wordt voor gezorgd dat er in school geen discriminerende teksten en/of afbeeldingen voorkomen op posters, in de schoolkrant, in te gebruiken boeken, e-mail en dergelijke;
- Er wordt op toegezien dat leerlingen en ouders ten opzichte van medeleerlingen en hun ouders geen discriminerende houding aannemen in taal en gedrag;
- De leerkracht, leerling en ouders nemen duidelijk afstand van discriminerend gedrag en maken dit ook kenbaar;
- Bij discriminatie door personeel wordt het personeelslid door de directie uitgenodigd voor een gesprek. Bij het herhaaldelijk overtreden van de gedragsregels wordt melding gedaan bij het bestuur, dat vervolgens bepaalt of en zo ja welke disciplinaire maatregelen er worden genomen;
- Bij discriminatie door vrijwilligers, stagiaires, ouders en/of leerlingen worden deze door de directie uitgenodigd voor een gesprek. Herhaaldelijke overtreding van de gedragsregels wordt gemeld bij het bestuur, dat vervolgens bepaalt of en zo ja welke maatregelen er worden genomen. In het uiterste geval kan hierbij gedacht worden aan schorsing of verwijdering/ontzegging van betrokkene tot de school en het schoolterrein.

Bijlage 3: Protocol ernstige incidenten bij ongewenst gedrag en procedures registratie en melding.

Uitgangspunt is dat op het schoolterrein en binnen de schoolpoorten iedere vorm van verbaal en fysiek geweld/agressie en seksuele intimidatie, door ouders, personeel, leerlingen, vrijwilligers, stagiaires en anderen niet wordt getolereerd. Hieronder wordt tevens verstaan aanhoudend pesten, diefstal, vernieling, vuurwerkbezit en/of wapenbezit.

1. Protocol in geval van ongewenst gedrag

Geweld door personeel richting leerling

Fysiek geweld als straf door de leerkracht wordt niet getolereerd. Mocht het toch voorkomen dat een lid van het personeel bijvoorbeeld op grond van een emotionele reactie de leerling een corrigerende tik geeft, dan deelt de leerkracht dit onmiddellijk mee aan de directie. Verder neemt de leerkracht in overleg met de directie zo snel mogelijk contact op met de ouders om het gebeurde te melden en uit te leggen. Als de ouders van de leerling een klacht indienen bij de directie wordt een gesprek geregeld tussen de ouders en de directie. De directie houdt van elk voorval een dossier bij. Let wel: ondanks het feit dat valt uit te leggen dat er sprake was van een emotionele reactie, houden ouders het recht aangifte te doen bij de politie en gebruik te maken van de officiële klachtenprocedure.

(Dreigen met) geweld en dergelijke door lid personeel

Het slachtoffer meldt het incident bij de directie;

Het personeelslid wordt door de directie onmiddellijk uitgenodigd voor een gesprek;

De ernst van het voorval wordt door de directie gewogen en besproken met betrokkenen;

Ingeval van daadwerkelijk fysiek geweld of seksuele intimidatie doet de directie onmiddellijk melding bij het bestuur, dat vervolgens samen met de directie bepaalt of, en zo ja welke, ordemaatregelen worden genomen;

De directie houdt van elk voorval een dossier bij. De directie kan gebruik maken van zijn bevoegdheid een schorsingsmaatregel op te leggen;

Tot slot wordt meegedeeld dat er een brief volgt met daarin de sanctie. In de brief wordt ook melding gemaakt van mogelijke rechtspositionele maatregelen, bijvoorbeeld waarschuwing of schorsing;

Het bestuur zal alles in het werk stellen, dat er in geval van wetsovertreding aangifte bij de politie wordt gedaan door (de ouders van) het slachtoffer.

In geval van herhaling van bedreiging door het personeelslid wordt door de directie onmiddellijk melding gedaan bij het bestuur, dat vervolgens bepaalt of, en zo ja welke, rechtspositionele maatregelen worden genomen

(Dreigen met) geweld en dergelijke door leerlingen, ouders of derden

Het slachtoffer meldt het incident bij de directie;

De directie voert zo spoedig mogelijk een 'ordegesprek' met betrokkene;

De directie weegt en bespreekt de ernst van het voorval met betrokkenen;

De directie deelt aan de agressor mee, dat er een brief volgt met daarin de sanctie. In die brief wordt melding gemaakt van mogelijke maatregelen (waarschuwing, gele kaart) of van een voorstel aan het bestuur om betrokkene van school te verwijderen, dan wel de toegang tot de school te ontzeggen (rode kaart);

De directie stelt – voor zover van toepassing – de groepsleerkracht op de hoogte van het voorval en van de afspraken die zijn gemaakt. In geval van herhaling van bedreiging door de ouders of derden wordt door de directie melding gedaan bij het bestuur, dat vervolgens bepaalt of, en zo ja welke, ordemaatregelen worden genomen. De directie beoordeelt samen met het bestuur of er een gesprek met de betreffende ouders of derden dient plaats te vinden;

Het bestuur doet altijd aangifte bij de politie in geval van wetsovertreding.

2. Opvangprocedure bij ernstige incidenten

Op het moment dat een ernstig incident met betrekking tot ongewenst gedrag met een medewerker of leerling als slachtoffer heeft plaatsgevonden, wordt onmiddellijk de directeur ingelicht en wordt indien nodig een opvangteam samengesteld.

De opvangprocedure voor medewerkers

Het opvangteam en de directe collegae zijn verantwoordelijk voor een goede eerste opvang;
De directeur is verantwoordelijk voor het registreren van het incident, de voorlichting binnen de organisatie en de contacten met externe instanties als slachtofferhulp en dergelijke;
De directeur bewaakt de voortgang van de hulpverlening aan het slachtoffer;
De directeur is verantwoordelijk voor het organiseren van de continuïteit in de school (onder andere opvang klas);
De directeur onderhoudt contact met het slachtoffer en zorgt ervoor, dat hij/zij op een verantwoorde wijze kan terugkeren op het werk of in de klas.
De arbo-arts heeft een signalerende functie. Hij/zij informeert de werkgever als er signalen binnen komen die wijzen op het gepasseerd zijn van schokkende gebeurtenissen en/of problemen die daarmee samenhangen en leiden tot mogelijke uitval van medewerkers.

De opvangprocedure voor leerlingen

Het opvangteam en de eigen leerkracht zijn verantwoordelijk voor een goede eerste opvang;
De directeur is verantwoordelijk voor het registreren van het incident, de voorlichting binnen de organisatie en de contacten met externe instanties als slachtofferhulp en dergelijke;
De directeur bewaakt de voortgang van de hulpverlening aan het slachtoffer;
De directeur is verantwoordelijk voor het organiseren van de continuïteit in de school (bijvoorbeeld opvang klas indien leerkracht bij slachtoffer blijft);
De directie neemt zo spoedig mogelijk contact op met de ouders van het slachtoffer;

Ziekmelding

Afhankelijk van de ernst van de gebeurtenis, waarbij wordt uitgegaan van de beleving van de betrokkene, wordt hij/ zij in de gelegenheid gesteld om naar huis te gaan. De medewerker/ leerling wordt conform de hiervoor geldende procedure ziek gemeld, waarbij - in geval het een personeelslid betreft - aangegeven wordt dat de aard van de ziekte ten gevolge van een incident op het werk is. De bedrijfsarts wordt ingeschakeld.

Terugkeer op het werk/ op school

De directie en het opvangteam hebben de verantwoordelijkheid de betrokkene bij terugkeer te begeleiden. Na een schokkende gebeurtenis komt er een moment van confrontatie met de plaats waar of de persoon met wie de schokkende gebeurtenis heeft plaatsgevonden. Afhankelijk van de aard en oorzaak van de gebeurtenis kan dit een moeilijk moment zijn. Soms zal er weer een basis moeten worden gelegd voor een werkbare relatie met de leerling of collega. In elk geval zal het vertrouwen in zichzelf en de omgeving weer moeten worden opgebouwd. Na terugkeer moet door de directie worden onderzocht of betrokkene zich weer voldoende veilig voelt. Als dit niet zo is, worden initiatieven genomen om tot een oplossing te komen. Het opvangteam kan hierin een rol krijgen. Het betrokken lid uit het team volgt het proces in ieder geval conform de gemaakte afspraken. Zo nodig moeten door de directie aanvullende maatregelen worden genomen om herhaling te voorkomen.

Materiële schade

De directie heeft de taak om samen met het slachtoffer eventuele materiële schade vast te stellen en te zorgen voor een snelle afwikkeling van de schadevergoeding. Indien de betrokkene blijvend letsel heeft, geldt zijn/haar normale verzekering, tenzij de organisatie onzorgvuldigheid of nalatigheid te verwijten valt. Indien de betrokkene blijvend arbeidsongeschikt wordt, gelden de rechtspositionele regels uit de WIA en de Regeling Ziekte en arbeidsongeschiktheid primair onderwijs (ZAPO), onderdeel van de CAO.

3. Procedure voor registratie en melding van incidenten

Registratie

De betrokken medewerker/leerling/ouder vult (met of zonder hulp) het registratieformulier in en geeft het formulier aan de directie. De directeur bewaakt het invullen van het registratieformulier. Indien het om een ernstig incident gaat, meldt de directeur de gebeurtenis bij het bestuur. Het bestuur bepaalt of aangifte gedaan moet worden.

Alle schokkende gebeurtenissen worden – anoniem – in een (digitaal) bestand opgenomen. Overzichten en analyses met informatie over het aantal, de frequentie, de aard en de omstandigheden waaronder de schokkende gebeurtenissen hebben plaatsgevonden, komen op deze wijze ter beschikking van directie, opvangteam en medezeggenschapsraad.

Inspectie SZW

De directie kan – afgezien van de wettelijke verplichtingen ter zake – besluiten om de Inspectie SZW in te schakelen. Melding bij Inspectie SZW dient in ieder geval plaats te vinden indien sprake is van ernstig ongeval (zie hoofdstuk 2.6).

Interne melding

In geval van een ernstig ongeval meldt de directie direct aan de preventiemedewerker, hoofd BHV en aan de MR, dat een arbeidsongeval heeft plaatsgevonden.

Aangifte bij de politie

Bij een misdrijf zal het bestuur alles in het werk stellen om te zorgen dat er aangifte wordt gedaan bij de politie. Feitelijke aangifte bij de politie kan alleen door het slachtoffer zelf worden gedaan. Bij kinderen jonger dan 18 jaar kunnen alleen de ouders aangifte doen.

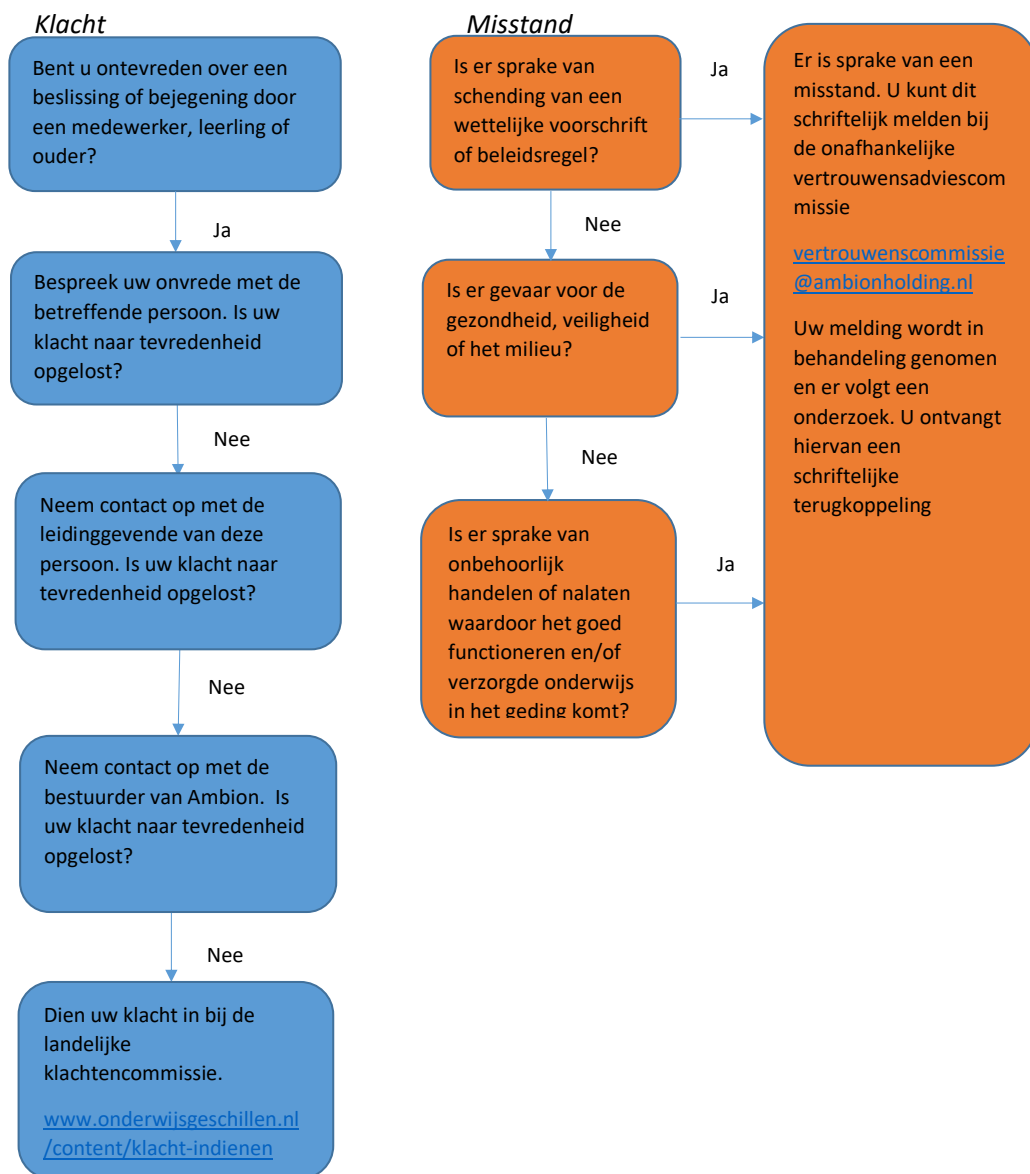
Toelichting aangifte:

Voor een (beperkt) aantal misdrijven is bepaald in het Wetboek van Strafvordering (art 160), dat ieder die daarvan kennis draagt verplicht is aangifte te doen. Het gaat daarbij onder meer om misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht en daadwerkelijk levensgevaar is veroorzaakt, misdrijven tegen het leven gericht, mensenroof en verkrachting.

Ieder die kennis draagt van een begaan strafbaar feit is bevoegd aangifte te doen. Openbare colleges, en daarmee besturen van openbare scholen, zijn verplicht onverwijld aangifte te doen van misdrijven waarvan ze bij de 'uitoefening van hun bediening' kennis krijgen (art.162).

Bijlage 4: Procedure klachten en misstanden

Bent u ontevreden? Dit kunt u doen!

Ambion heeft op haar website www.ambionholding.nl een filmpje staan, waar bovenstaande wordt uitgelegd. Heeft u nog vragen, neemt u dan contact op met ons servicebureau via telefoonnummer 0513-65 66 56.

Bijlage 5: Stappen in de "Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling"

Figuur 1: **Stappenplan verbeterde meldcode**

Toelichting bij de stappen:

Stap 1: Signaleren

Signaleren van belemmeringen in de ontwikkeling van een kind en dit met ouders bespreken vormt een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van leerkrachten en intern begeleiders. Deze beroepshouding wordt in elk contact met de leerling en de ouders verondersteld. Aan het in kaart brengen van de signalen gaat vaak een 'niet plus' gevoel vooraf. De waargenomen signalen en eventueel van ouders verkregen informatie vormen de basis voor verdere actie. Leg de signalen en de vervolgstappen objectief en feitelijk vast in een dossier. Voer indien nodig de kindcheck uit.

Stap 2: Collegiale consultatie

De leerkracht bespreekt de waargenomen signalen met collega's en/of de intern begeleider. De collega kan de leerkracht zijn waarbij de leerling het jaar daarvoor in de klas heeft gezeten, of de leerkracht van een broertje of zusje. De IB'er kan zo nodig de jeugdverpleegkundige, jeugdarts of wijkteam/team jeugd en gezin. Ook kan de IB'er bij vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling (anoniem) advies vragen bij Veilig Thuis.

Stap 3: Gesprek met de ouders/ verzorgers

Hierbij is de betreffende leerkracht en de intern begeleider of directeur aanwezig.

Stap 4: Weging en risicotaxatie in het Multidisciplinair Overleg

De volgende stap is de signalen, het ingewonnen advies bij collega's en de informatie uit het gesprek met de ouders te bespreken in het Multidisciplinair Overleg. De aard en de ernst van de signalen en het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld worden daarin besproken. De expertise van de partners wordt gebundeld en optimaal benut. Vervolgens wordt er een afgestemde aanpak vastgesteld en uitgevoerd, gericht op ondersteuning van het kind, de ouders en de leerkracht. Bij vermoeden van acute of structurele onveiligheid, wordt een melding gedaan bij Veilig Thuis. (zie stap 5)

Stap 5: Beslissen: hulp bieden en handelingsgerichte adviezen voor de leerkracht

Het Multidisciplinair Overleg organiseert de noodzakelijke hulp en geeft handelingsadviezen aan de leerkracht. Daarnaast wordt er overlegd óf en wie er een melding doet bij Veilig thuis en wie de ouders informeert. Met Veilig Thuis wordt besproken wat het team na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kan doen om de leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen. Als wijkteam/team jeugd en gezin deelnemen hebben zij de regie. De zorg wordt geëvalueerd en eventueel aangepast. Het doel is duurzame veiligheid. Veilig Thuis kan ondersteuning bieden in de vorm van het organiseren van langdurig zicht op de veiligheid.

Bijlage 6: Incidentregistratieformulier voor intern gebruik

ten behoeve van de schriftelijke interne registratie van incidenten m.b.t. ongewenst gedrag

Procedure registratie

- Alle incidenten betreffende ongewenst gedrag dienen te worden geregistreerd (zie protocol melding ongewenst gedrag)
- De directeur is verantwoordelijk voor de registratie.
- Met registratieformulieren wordt vertrouwelijk omgegaan. Ze worden in een afgesloten kast bewaard en zijn in principe alleen voor de directeur toegankelijk.
- Jaarlijks wordt verslag uitgebracht aan de MR van aantal en aard van de incidenten. Dit gebeurt anoniem.

NB: In geval van ernstige incidenten worden deze gemeld bij de directeur-bestuurder. Deze beoordeelt of aangifte gedaan moet worden.

<u>Naam getroffen:</u>	
<u>Adres:</u>	
<u>Postcode en plaats:</u>	
<u>Getroffene is:</u> Werknemer / stagiair / leerling / anders namelijk *	
<u>Plaats van het incident:</u>	
<u>Datum en tijdstip incident:</u>	
<u>Vorm van ongewenst gedrag:</u>	
☐	fysiek: .....
☐	verbaal: .....
☐	dreigen: .....
☐	vernietiging: .....
☐	diefstal: .....
☐	seksuele intimidatie: .....
☐	discriminatie: .....
☐	anders, nl: .....
<u>Behandeling:</u>	
☐	geén
☐	behandeling in ziekenhuis / EHBO*
☐	opname in ziekenhuis
☐	ziekteverzuim / leerverzuim
☐	anders nl: .....
<u>Schade:</u>	<u>Kosten:</u>
☐ materieel nl:	€.....
☐ fysiek letsel nl:	€.....
☐ psych. letsel nl:	€.....
☐ anders nl:	€.....
<u>Afhandeling:</u>	
☐	politie ingeschakeld aangifte gedaan: ja / nee*
☐	melding arbeidsinspectie ernstig ongeval: ja / nee* (indien ja, invullen en opsturen ongevallen meldingsformulier Arbeidsinspectie verplicht!)
☐	psychische opvang nazorg: ja / nee*
* Doorhalen wat niet van toepassing is.	

Korte beschrijving van het incident:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Suggesties voor verdere afhandeling:

.....

.....

.....

Suggesties voor preventie in de toekomst:

.....

.....

.....

Plaats.....Datum.....Handtekening getroffen.....

Bijlage 7: Voorbeeld ongevallenregistratieformulier

FORMULIER ONGEVALLENREGISTRATIE						
Naam school:						
Datum	Aard van het ongeval	Aard Letsel Schade	Betreft werknemer of leerling	Melding aan Inspectie SZW nodig? ¹	Oorzaken	Actie om herhaling te voorkomen

---

¹ Indien een medewerker een ernstig arbeidsongeval overkomt dat lichamelijk of geestelijk letsel of de dood tot gevolg heeft. Van 'ernstig letsel' is sprake als een werknemer zodanige schade aan de gezondheid heeft opgelopen dat dit binnen 24 uur tot opname in het ziekenhuis leidt (ter behandeling of observatie). Ook als een redelijk medisch vermoeden van blijvende schade aan de gezondheid bestaat, wordt dit als ernstig letsel beschouwd. Wanneer het slachtoffer echter direct na poliklinische behandeling weer naar het werk of huis kan, is (doorgaans) geen sprake van ernstig letsel.

